

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 36/2026

Kansallisen pohjoisen tuen vuosien 2021–2025 vaikutusten arviointi

Jyrki Niemi, Timo Karhula, Arto Latukka, Olli Niskanen,
Juho Valtiala ja Olli Voutilainen

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 36/2026

Kansallisen pohjoisen tuen vuosien 2021–2025 vaikutusten arviointi

**Jyrki Niemi, Timo Karhula, Arto Latukka, Olli Niskanen,
Juho Valtiala ja Olli Voutilainen**

Viittausohje:

Niemi, J., Karhula, T., Latukka, A., Niskanen, O., Valtiala, J. & Voutilainen, O. 2026. Kansallisen pohjoisen tuen vuosien 2021–2025 vaikutusten arviointi. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 36/2026. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 50 s.

Jyrki Niemi ORCID ID, <https://orcid.org/0000-0003-3227-0518>

ISBN 978-952-419-193-7 (Verkkójulkaisu)

ISSN 2342-7639 (Verkkójulkaisu)

URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-419-193-7>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)

Kirjoittajat: Jyrki Niemi, Timo Karhula, Arto Latukka, Olli Niskanen, Juho Valtiala ja Olli Voutilainen

Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2026

Julkaisu vuosi: 2026

Kannen kuva: iStock.com / Ababsolutum

Tiivistelmä

Jyrki Niemi, Timo Karhula, Arto Latukka, Olli Niskanen, Juho Valtiala ja Olli Voutilainen

Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki

Tässä arvioinnissa on tarkasteltu pohjoisen tuen vaikutuksia maatalouden tuotantoon, rakenteeseen, alueelliseen kohdentumiseen, maatalojen talouteen, maaseutualueiden elinvoimaisuuteen sekä ympäristön tilaan vuosina 2021–2025. Arvioinnin lähtökohtana on ollut EU:n liittymissopimuksen artiklaan 142 perustuva tukijärjestelmä sekä siihen liittyvä velvoite tarkastella tuen vaikutuksia pohjoisten alueiden maatalouden kehitykseen

Tulosten perusteella pohjoinen tuki on keskeinen tekijä maataloustuotannon jatkuvuuden turvaamisessa pohjoisilla alueilla. Tuki kohdistuu pääosin kotieläintuotantoon, erityisesti maidon- ja naudanlihantuotantoon, ja sen merkitys korostuu alueilla, joilla luonnonolosuhteet ovat tuotannolle haastavimmat. Monilla alueilla tuki muodostaa merkittävän osan maatalojen tulopohjasta, ja ilman sitä yrittäjätulo olisi keskimäärin selvästi heikompi tai negatiivinen.

Maatalouden rakennemuutos on jatkunut koko maassa tilamäärien vähenemisenä ja tuotannon keskittymisenä, eikä pohjoinen tuki ole pysäyttänyt tätä kehitystä. Se on kuitenkin osaltaan hidastanut tuotannon alueellista supistumista erityisesti pohjoisilla alueilla. Alueellisesti tarkasteltuna tuen merkitys kasvaa pohjoiseen mentäessä, mikä näkyy korkeana tukiriippuvuutena erityisesti C2–C4-alueilla.

Maaseutualueiden elinvoimaisuuden kehitys on ollut eriytynyttä. Pohjoisen tuen alueilla maataloudella on edelleen keskeinen rooli elinkeinorakenteessa ja aluetaloudessa, mutta alueiden kehitykseen vaikuttavat myös monet muut tekijät. Maatalouden lisäksi tuotannon jalostus ja siihen liittyvät arvoketjut sijoittuvat merkittävältä osin pohjoisen tuen alueille.

Ympäristövaikutusten osalta pohjoisen tuen vaikutukset ovat pääosin välillisiä ja liittyvät tuotantorakenteeseen. Kotieläintuotannon suuri osuus vaikuttaa ravinnekuormitukseen ja ilmastopäästöihin, mutta samalla nurmivaltaisuus ja alhaisempi eläintiheys tasapainottavat kuormitusta pinta-alaa kohden. Ravinnetaseet ovat useilla kotieläinvaltaisilla alueilla pienentyneet, mikä viittaa käytön tehostumiseen.

Maatalousympäristöjen monimuotoisuutta kuvaava HNV-indikaattori on heikentynyt koko maassa, myös pohjoisen tuen alueella. Kehitykseen vaikuttavat kuitenkin useat tekijät, kuten muutokset maankäytössä, kotieläintaloudessa ja ympäristötoimenpiteisiin sitoutumisessa, eikä muutosta voida liittää yksiselitteisesti pohjoiseen tukeen. Samanaikaisesti merkittävä osa monimuotoisuutta tukevista ympäristösopimuksista kohdistuu pohjoisen tuen alueille.

Kokonaisuutena pohjoinen tuki täyttää keskeisen tehtävänsä maataloustuotannon jatkuvuuden turvaajana pohjoisilla alueilla. Sen vaikutukset ulottuvat laajasti maatalouden rakenteeseen ja alueelliseen elinvoimaan, mutta se ei yksin pysäytä rakennemuutosta tai alueellista eriytymistä. Tuen vaikutuksia on siten tarkasteltava osana laajempaa maatalous-, maaseutu- ja aluepolitiikan kokonaisuutta.

Asiasanat: liittymissopimus, artikla 142, pohjoinen tuki, tuotanto, rakennekehitys, maaseudun elinvoimaisuus, ympäristön tila

Sisällysluettelo

1. Johdanto	5
2. Pohjoinen tuki ja sen kohdentuminen	7
2.1. Pohjoisen tuen oikeudellinen perusta ja tukijärjestelmän kehitys.....	7
2.2. Pohjoisen tuen soveltamisalue	8
2.3. Pohjoisen tuen määrä ja kohdentuminen tuotantosuunnittain	9
2.4. Pohjoisen tuen alueella maksettavat muut tuet	10
3. Poliittikatavoitteet ja niiden toteutuminen	12
3.1. Maatalouden rakennekehitys.....	12
3.2. Maataloustuotannon säilyminen	16
3.3. Peltoviljely ja kasvihuonetuotanto	20
3.4. Maaseutualueiden elinvoimaisuus.....	22
3.4.1. Maatalouden työpaikat ja muu työllisyys.....	24
3.4.2. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset	26
3.5. Pohjoisen tuen taloudellinen merkitys.....	28
3.5.1. Pohjoisen tuen osuus kokonaistuotosta.....	28
3.5.2. Pohjoisen tuen osuus yrittäjätulosta	29
3.6. Ympäristön tilan kehitys.....	30
3.6.1. Ravinnekuormituksen kehitys pohjoisen tuen alueella.....	30
3.6.2. Maankäyttö ja maatalousalueiden monimuotoisuus pohjoisen tuen alueella.....	34
3.6.3. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen kehitys pohjoisen tuen alueella	37
3.7. Markkinoille saattaminen	40
4. Johtopäätökset.....	43
Lähteet.....	46
LIITTEET	49

1. Johdanto

Suomen maatalouspolitiikan tukijärjestelmä muodostaa kokonaisuuden, joka koostuu Euroopan unionin kokonaan rahoittamista suorista tuista, Suomen ja EU:n yhteisesti rahoittamista maaseudun kehittämissuunnitelman alaisista tuista – kuten luonnonhaittakorvauksesta ja ympäristökorvausjärjestelmästä – sekä kokonaan kansallisesta budjetista maksettavista tuista. Näitä tukimuotoja täydentävät investointituet, joilla pyritään edistämään maatalouden kilpailukykyä ja tuotannon kehittämistä. Kokonaisuudessa pohjoinen tuki muodostaa EU-oikeudellisesti poikkeuksellisen ja Suomen oloihin räätälöidyn tukielementin.

Kansallisten tukien tehtävänä on tasoittaa sellaisia kilpailukykyhaittoja, joihin EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) tukielementeillä ei pystytä riittävästi vastaamaan. Niiden avulla pyritään myös lieventämään alueellisia ja tuotantosuuntien välisiä eroja suomalaisessa maataloudessa, jotka johtuvat erityisesti luonnonolosuhteista, harvasta asutuksesta ja pitkistä etäisyyksistä.

Pohjoinen tuki on Suomen maataloustukijärjestelmän keskeinen kansallinen elementti. Se perustuu Itävallan, Ruotsin ja Suomen Euroopan unioniin liittymistä koskevan liittymissopimuksen artiklaan 142, ja järjestelmää sovelletaan Suomessa ja Ruotsissa liittymissopimuksessa määritellyllä rajatulla pohjoisen tuen alueella. Tässä arvioinnissa tarkastellaan pohjoisen tuen toimeenpanoa Suomessa. Pohjoisen tuen piiriin kuuluvat C1–C4-tukialueet, kun taas eteläisemmät A- ja B-alueet kuuluvat markkinajärjestelyasetuksen (EU) N:o 1308/2013 artiklan 214a mukaisen kansallisen tuen alueeseen. Myös A- ja B-alueet kuuluvat luonnonhaittakorvauksen piiriin, mutta niitä ei liittymissopimuksessa sisällytetty pohjoisen tuen alueeseen.

Pohjoinen tuki on säilynyt periaatteiltaan samankaltaisena koko Suomen EU-jäsenyyden ajan, vaikka EU:n yhteisen maatalouspolitiikan rakenne on uudistunut useaan otteeseen. Hintatukijärjestelmiin perustuneet suorat tuet on suurelta osin irrotettu tuotannosta, ja ne muodostuvat nykyisin pääosin perustuesta, viherryttämistuesta sekä osin tuotantosidonnaisista tuista. Tukijärjestelmän kehitys sekä maatalouden rakennemuutos ovat muuttaneet eri tukimuotojen painoarvoa ja keskinäisiä vaikutussuhteita. Tämä vaikeuttaa yksittäisten tukien vaikuttavuuden erottamista muista samanaikaisista kehitystekijöistä ja korostaa kokonaisvaltaisen tarkastelun tarvetta.

Tässä raportissa arvioidaan pohjoisen tuen vaikuttavuutta Suomessa vuosina 2021–2025. Arvioinnin perustana ovat pohjoiselle tuelle Suomen EU-liittymissopimuksen artiklassa 142 asetetut tavoitteet sekä artiklassa 143 säädetty velvoite raportoida tukien toteutuksesta ja vaikutuksista. Arvioinnin tavoitteena on selvittää, missä määrin pohjoinen tuki on edistänyt sille asetettujen tavoitteiden toteutumista pohjoisen tuen alueella. Tarkastelu kohdistuu ensisijaisesti maataloustuotannon, maatalouden rakenteen ja talouden kehitykseen, mutta lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota maaseutualueiden elinvoimaisuuteen, ympäristön tilaan sekä maataloustuotteiden markkinoille saattamiseen.

Arviointi perustuu pääosin tilastollisiin tarkasteluihin, joissa painopiste on artiklasta 142 ilmenevän toimeksiannon mukaisesti kehityskulkujen kuvauksessa ja niiden vertailussa alueittain ja tuotantosuunnittain. Arvioinnissa hyödynnetään maa- ja metsätalousministeriön, Luonnonvarakeskuksen ja Tilastokeskuksen tuottamia tilasto- ja rekisteriaineistoja sekä näihin pohjautuvia analyysi- ja ennustejärjestelmiä. Kaikkia kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ei ole

mahdollista erottaa yksiselitteisesti. Esimerkiksi maaseutualueiden elinvoimaisuuteen vaikuttavat pohjoisen tuen ohella myös muut yhteiskunnalliset tekijät, maataloustukien lisäksi muut politiikka- ja tukitoimet sekä Suomen yleinen taloustilanne. Näistä rajoitteista huolimatta arviointi antaa kokonaiskuvan pohjoisen tuen merkityksestä osana pohjoisten alueiden maatalouden ja maaseudun kehitystä.

Pohjoisen tuen vaikutuksia on arvioitu säännöllisesti Suomen EU-jäsenyyden aikana. Aiemmat arvioinnit ovat tarkastelleet tukijärjestelmän merkitystä ja vaikutuksia eri ajanjaksoilla, ja ne muodostavat taustan myös tälle arvioinnille. Keskeisiä aiempia arviointeja ovat muun muassa arvioinnit vuosilta 1995–2000 (Ala-Mantila ja Remes 2001) ja vuosilta 2001–2005 (MTT 2006) ja PTT:n toteuttamat arvioinnit vuosilta 2006–2010 (Pyykkönen ym. 2010), 2011–2015 (Toikkonen ym. 2016) ja 2016–2020 (Auer ym. 2021) sekä Suomen ja Ruotsin pohjoisia tukijärjestelmiä koskeva vertailuarviointi (MTT 2007). Tämä raportti jatkaa kyseistä arviointiperinnettä ja tuottaa ajantasaista tietoa pohjoisen tuen toteutuksesta ja vaikutuksista muuttuneessa toimintaympäristössä.

Raportin seuraavassa luvussa esitellään pohjoisen tuen periaatteet ja sen rooli osana Suomen maatalouden tukijärjestelmää. Luvussa 3 tarkastellaan pohjoisen tuen vaikutuksia keskeisillä aihealueilla, ja luvussa 4 esitetään arvioinnin keskeiset johtopäätökset.

2. Pohjoinen tuki ja sen kohdentuminen

2.1. Pohjoisen tuen oikeudellinen perusta ja tukijärjestelmän kehitys

Itävallan tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan ja Suomen tasavallan Euroopan unioniin liittymisestä tehdyn sopimuksen artiklan 142 mukaisesti Euroopan komissio on antanut Suomelle luvan myöntää pitkäaikaisia kansallisia tukia sen varmistamiseksi, että maataloutta ylläpidetään pohjoisilla alueilla (Liittymissopimus 1994). Pohjoista tukea myönnetään erityisesti perinteisen alkutuotannon ja siihen liittyvän jalostuksen ylläpitämiseksi, maataloustuotteiden tuotannon, kaupan ja jalostuksen rakenteiden parantamiseksi, tuotteiden markkinoille saattamisen helpottamiseksi sekä ympäristönsuojelun ja maaseudun säilyttämisen varmistamiseksi.

Artiklan 142 mukainen tukijärjestelmä hyväksyttiin alun perin komission päätöksellä 95/196/EY. Päätöstä muutettiin useaan otteeseen, ja selkeyden sekä järjestelmän järkipäätämisen vuoksi päätös laadittiin kokonaisuudessaan uudelleen vuonna 2002 (Komission päätös 2002/404/EY). Tätä päätöstä muutettiin myöhemmin komission päätöksillä K(2004)2711, K(2005)122 ja K(2005)5599. Päätöksen voimassaolo päättyi vuoden 2009 lopussa.

Vuonna 2009 annettiin uusi komission päätös K(2009)3067, jolla toteutettiin pohjoisen tuen tukijärjestelmän kokonaisuudistus. Päätöstä täydennettiin samana vuonna komission päätöksellä K(2009)9122, ja siihen tehtiin myöhemmin muutoksia päätöksillä K(2013)2809 ja K(2015)2790.

Seuraava merkittävä uudistus toteutettiin komission päätöksellä C(2016)8419, jota alettiin soveltaa vuoden 2017 alussa. Päätöstä sovellettiin vuoden 2021 loppuun saakka, ja siinä komissio edelleen selkeytti ja yksinkertaisti pohjoisen tuen järjestelmää. Vuoden 2021 lopussa annettiin uusi komission päätös Suomen pohjoisesta tuesta (C(2021)8773), joka kattaa vuodet 2022–2027. Tämä päätös on sisällöltään pitkälti samankaltainen kuin sitä edeltänyt päätös C(2016)8419.

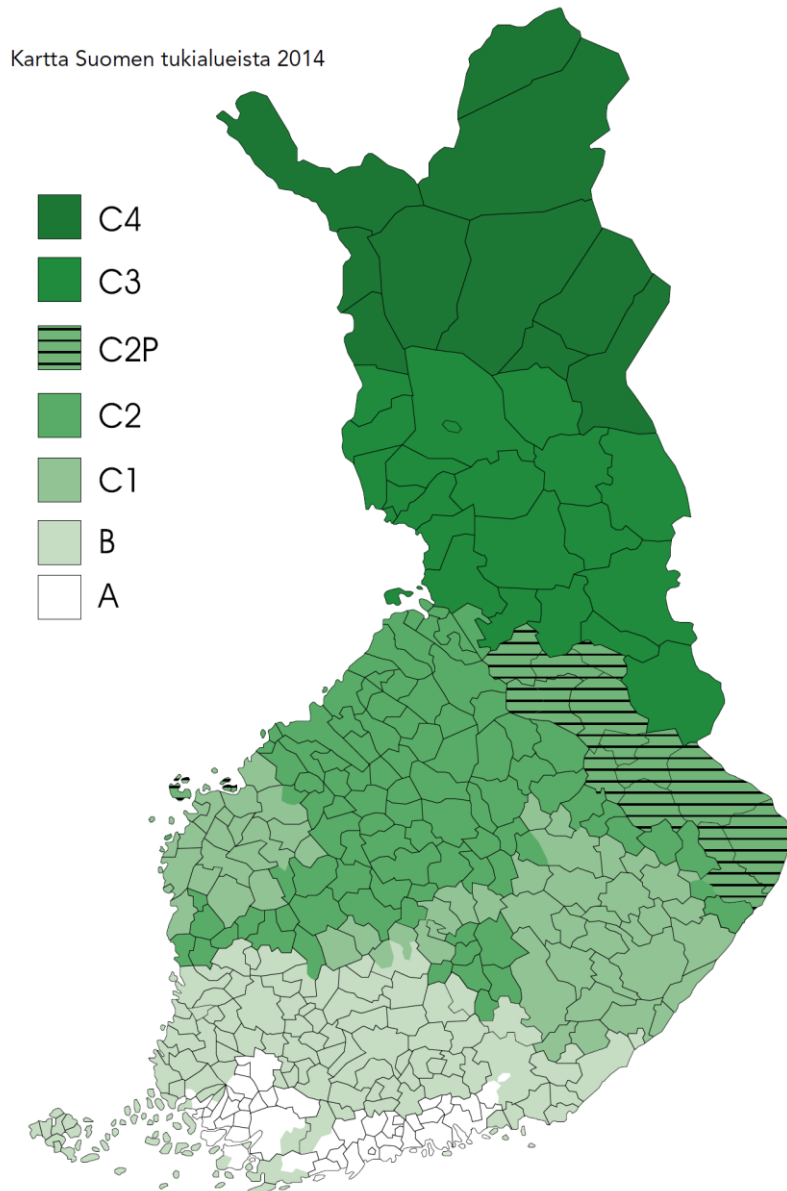
Pohjoisen tuen vaikutuksia koskeva arviointi perustuu Euroopan unionin liittymissopimuksen artiklan 143 kohtaan 2, jonka mukaan:

Komissio toimittaa neuvostolle vuoden kuluttua liittymisestä ja sen jälkeen joka viides vuosi 142 kertomuksen artiklassa 142 tarkoitettujen tukien perusteella myönnettyistä luvista ja kyseisten lupien nojalla myönnettyjen tukien tuloksista. Luvan saaneet jäsenvaltiot toimittavat näiden kertomusten laatimista varten komissiolle hyvissä ajoin tiedot myönnetyn tuen vaikutuksista ja kyseisten alueiden maatalouselinkeinossa tapahtuneesta kehityksestä.

Tässä raportissa arvioidaan kansallista pohjoista tukea vuosina 2021–2025. 2021–2025. Arviointi perustuu pääosin vuosien 2021–2024 tietoihin, koska kattavaa vuoden 2025 aineistoa ei ole vielä kaikilta osin saatavilla; käytettävissä olevat vuoden 2025 tiedot on kuitenkin hyödynnetty.

2.2. Pohjoisen tuen soveltamisalue

Pohjoista tukea maksetaan Suomen Euroopan unionin liittymissopimuksen artiklan 142 perusteella rajatulla alueella eli tukialueilla C1–C4 (Kuva 1). Tukialueiden rajaukseen ei ole tehty liittymissopimuksen voimaantulon jälkeen sisällöllisiä muutoksia, mikä parantaa eri arviointikierrosten välistä vertailtavuutta. Pohjoisen tuen alueesta säädetään valtioneuvoston asetuksella maatalouden tukien tukialueista ja niiden saaristoksi luettavista osa-alueista (1379/2022) asetukseen sisältyvine muutoksineen.

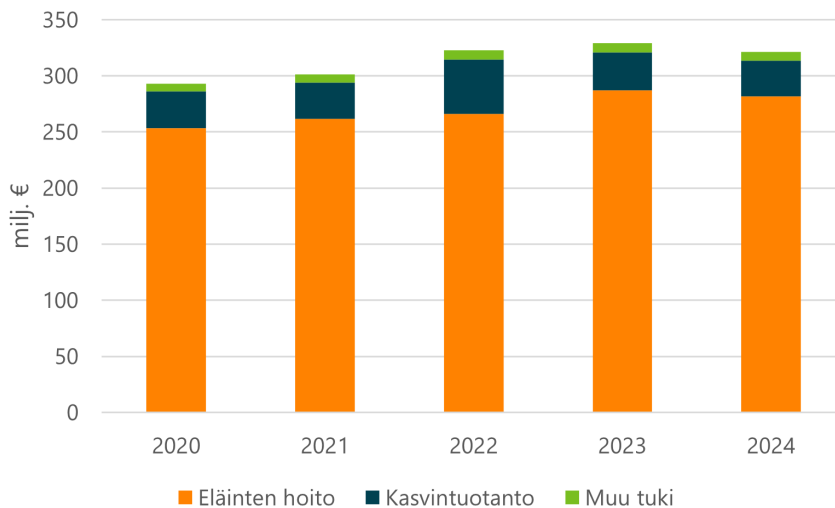

Kuva 1. Maatalouden tukialueet. Pohjoisen tuen alueeseen kuuluvat tukialueet C1–C4.

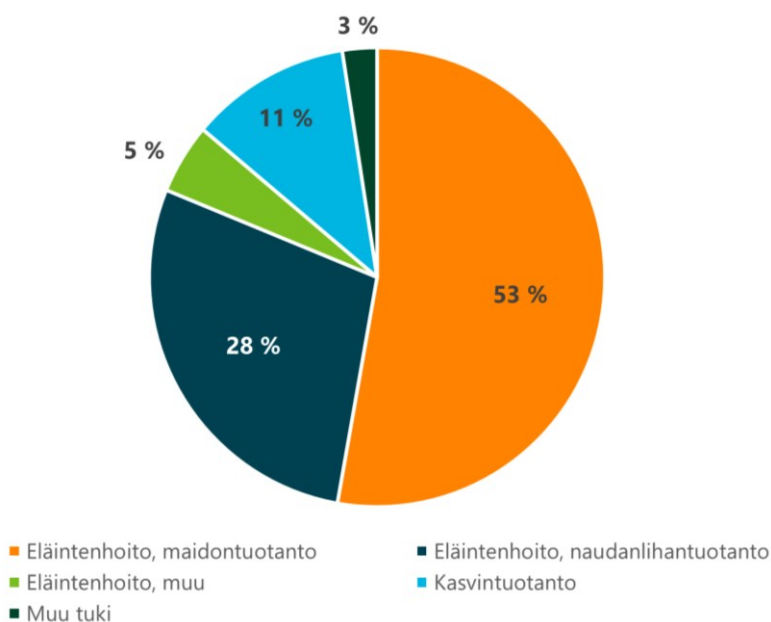
2.3. Pohjoisen tuen määrä ja kohdentuminen tuotantosuunnittain

Pohjoista tukea on maksettu tarkastelujaksolla keskimäärin noin 313 miljoonaa euroa vuodessa. Maksetun tuen määrä on kasvanut lievästi tarkasteluajanjaksolla, ja vuosina 2020–2024 pohjoista tukea maksettiin yhteensä noin 1,6 miljardia euroa.

Valtaosa maksetusta pohjoisesta tuesta kohdistui eläintenhoitoon. Eläintuotannon osuus koko pohjoisesta tuesta oli keskimäärin 86 %, josta maidontuotannon osuus oli 53 %, naudanlihantuotannon 28 % ja muun eläintenhoiton 5 %. Kasvintuotannolle maksettiin keskimäärin 11 % pohjoisesta tuesta, ja muiden tukimuotojen osuus oli noin 3 % tarkastelujaksolla. Tukien voimakas painottuminen kotieläintuotantoon heijastaa pohjoisen tukialueen tuotantorakennetta sekä erityisesti maidontuotannon keskeistä merkitystä alueen maataloudelle.

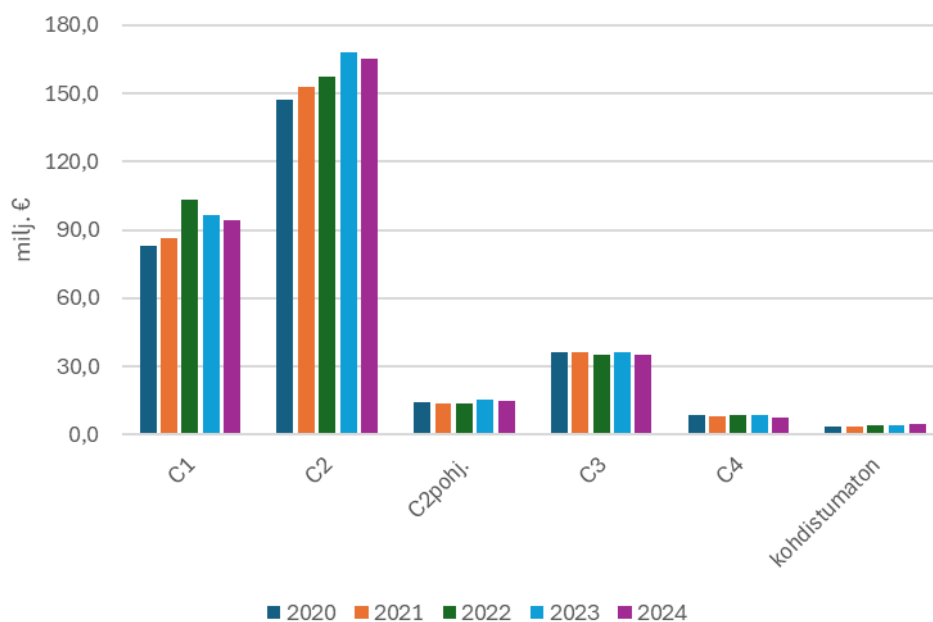
Kuva 2. Maksettu pohjoinen tuki vuosina 2020–2024 (milj. €) (MMM 2020–2024).

Kuva 3. Maksetun pohjoisen tuen keskimääräinen jakaantuminen vuosina 2020–2024 (%) (MMM 2020–2024).

Alueittain tarkasteltuna pohjoista tukea maksettiin eniten C2-alueelle, jolle kohdistui yhteensä noin 791 miljoonaa euroa vuosina 2020–2024. C1-alueelle maksettiin vastaavana ajanjaksona 464 miljoonaa euroa, C3-alueelle 179 miljoonaa euroa, C2p-alueelle 72 miljoonaa euroa ja C4-alueelle 42 miljoonaa euroa. Tukialueille kohdistumatonta tukea maksettiin tarkastelujaksolla yhteensä noin 20 miljoonaa euroa.

Vuosikeskiarvona tarkasteltuna noin puolet pohjoisesta tuesta (keskimäärin 158 miljoonaa euroa vuodessa) kohdistui C2-alueelle. C1-alueen osuus oli noin 30 % (93 miljoonaa euroa vuodessa) ja C3-alueen osuus noin 11 % (36 miljoonaa euroa vuodessa). Muiden alueiden osuus vaihteli 3–5 %:n välillä, ja tukialueille kohdistumattoman tuen osuus oli noin yksi prosentti kokonaismäärästä. Alueellinen kohdentuminen vastaa pitkälti maataloustuotannon ja erityisesti kotieläintuotannon sijoittumista pohjoisen tuen alueella.

Kuva 4. Maksettu pohjoinen tuki tukialueittain ja tukialueille kohdistumaton tuki vuosina 2020–2024 (milj. € (MMM 2020–2024)).

2.4. Pohjoisen tuen alueella maksettavat muut tuet

Pohjoisen tuen alueella maksetaan pohjoisen tuen lisäksi EU:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaisia suorita tulotukia sekä luonnonhaittakorvausta ja ympäristö-, luomu- ja eläinten hyvinvointikorvauksia. Alueella maksetaan myös eräitä muita, määrältään selvästi pienempiä ja osin rajatumpia kansallisia tukia, kuten petovahinkokorvauksia. Pohjoisen tuen alueella maksetaan myös maatalouden rakennetukia, joilla pyritään osaltaan edistämään yritys- ja kasvun ja siten alentamaan tuotantokustannuksia sekä tukemaan nuoria viljelijöitä.

Keskeisimpien tukimuotojen yhteenlaskettu määrä pohjoisen tuen alueella oli vuosina 2020–2024 yhteensä noin 5,1 miljardia euroa. Keskimäärin tukia maksettiin noin miljardi euroa vuodessa. Tarkastelujaksolla maksettujen tukien kokonaismäärä on hieman laskenut, mikä heijastaa tukijärjestelmien muutoksia.

Taulukko 1. Pohjoisen tuen alueella maksetut keskeisimmät tuet vuosina 2020–2024 (milj. €) (MMM 2020-2024).

	2020	2021	2022*	2023	2024
CAP/EU-tulotuki	308	236	233	204	240
Luonnonhaittakorvaus	237	307	360	301	272
Pohjoinen tuki	293	301	323	329	322
Ympäristö- luomu- ja eläinten hyvinvointikorvaus**	185	191	195	144	162
Yhteensä	1 023	1 035	1 110	978	996

*) Vuonna 2022 maksettiin maataloille markkina- ja kustannuskriisin perusteella lisätukia (ns. huoltovarmuuspaketti), mikä nosti maksettua tukisummaa.

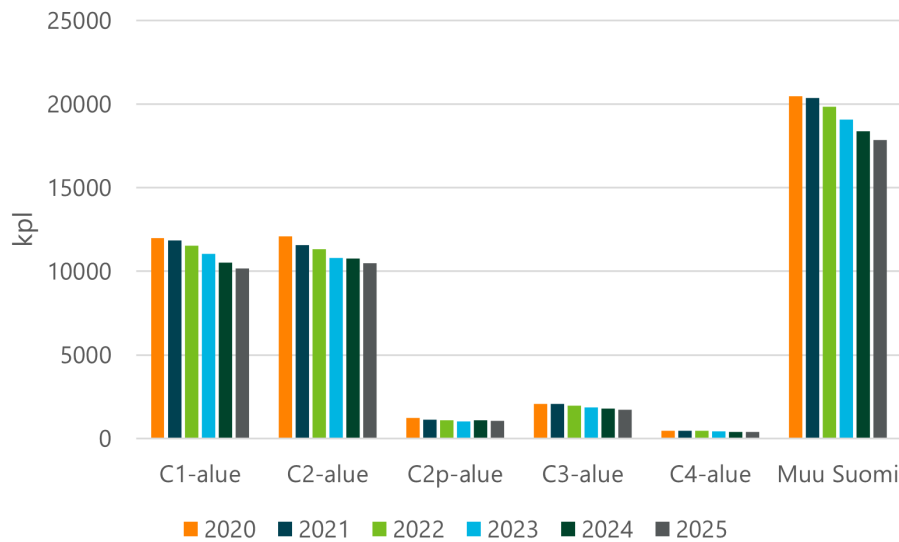
***) Näitä eri korvauksia maksetaan vapaaehtoisten toimien perusteella.

3. Poliittikatavoitteet ja niiden toteutuminen

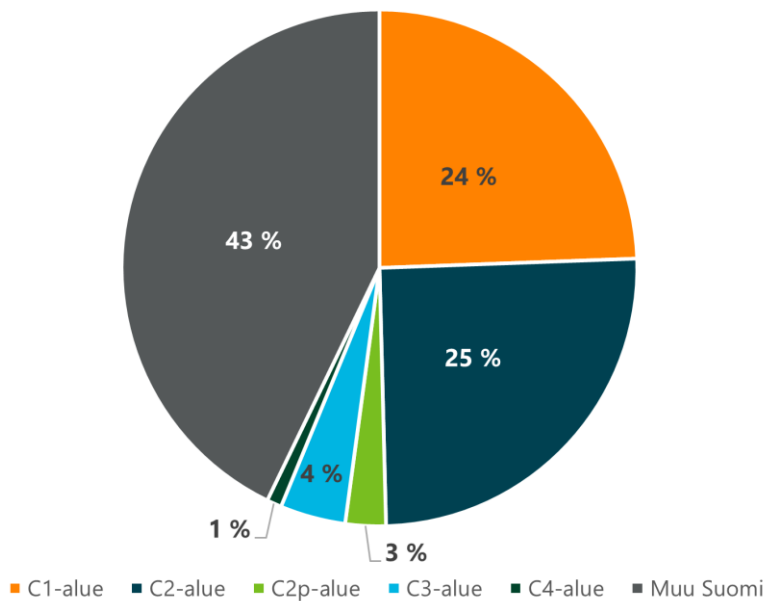
3.1. Maatalouden rakennekehitys

Yksi pohjoisen tuen keskeisistä tavoitteista on tukea hallittua maatalouden rakennekehitystä. Rakennekehitystä voidaan tarkastella muun muassa maatilojen lukumäärän ja tuotantosuuntakohtaisten tilamäärien kehityksen avulla.

Suomessa oli vuonna 2025 yhteensä noin 41 700 maatilaa. Tarkastelujaksolla 2020–2025 maatilojen lukumäärä väheni noin 14 %, sillä vuonna 2020 maatiloja oli noin 48 300. Suomen maatiloista 57 % sijoittuu pohjoisen tuen alueelle. Pohjoisen tuen alueella maatilojen lukumäärä väheni tarkastelujaksolla suhteellisesti hieman enemmän (–14,4 %) kuin muualla Suomessa (–12,7 %). Tukialueittain tarkasteltuna tilojen väheneminen oli suurinta C3- ja C4-alueilla (–17 %) ja pienintä C2-alueella (–13 %).

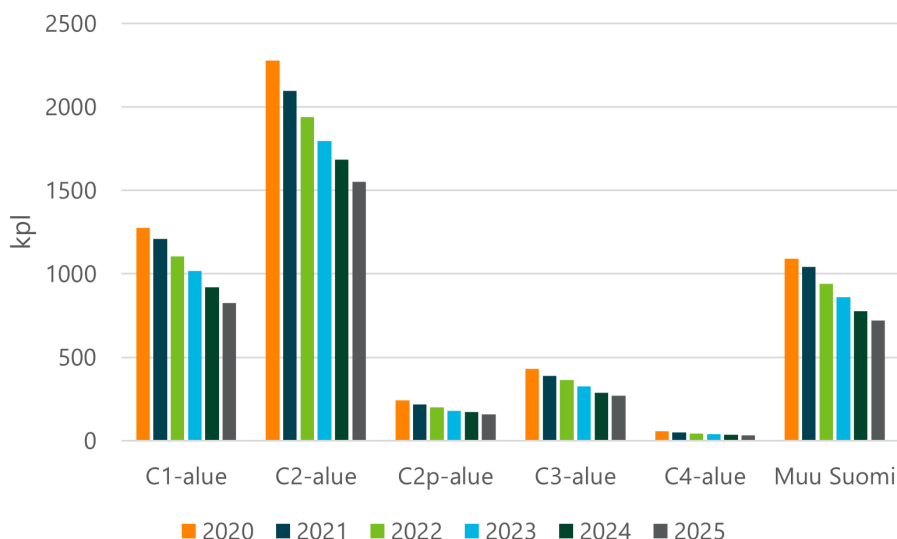

Kuva 5. Maatilojen lukumäärä pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2025 (kpl) (Luke Taloustohtori b).

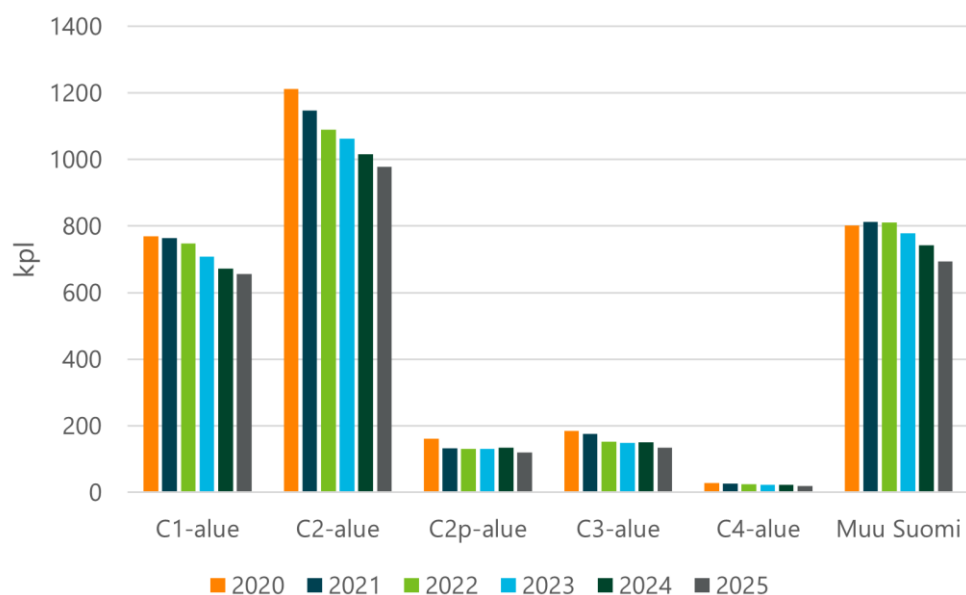
Kuva 6. Maatilojen jakaantuminen pohjoisen tuen tukialueille ja muualla Suomeen vuonna 2025 (%) (Luke Taloustohtori b).

Maitotilojen osalta rakennekehitys on ollut selvästi nopeampaa kuin maataloudessa keskimäärin. Maitotilojen lukumäärä väheni koko maassa 34 % vuosina 2020–2025, kun maatilojen kokonaismäärä väheni vastaavana aikana 14 %. Suomen maitotiloista noin 80 % sijaitsee pohjoisen tuen alueella ja niiden määrä väheni 34 % eli 1442 tilalla tarkastelujaksolla. Tukialueista eniten maitotilojen määrä väheni C4-alueella (–40 %) ja vähiten C2-alueella (–32 %).

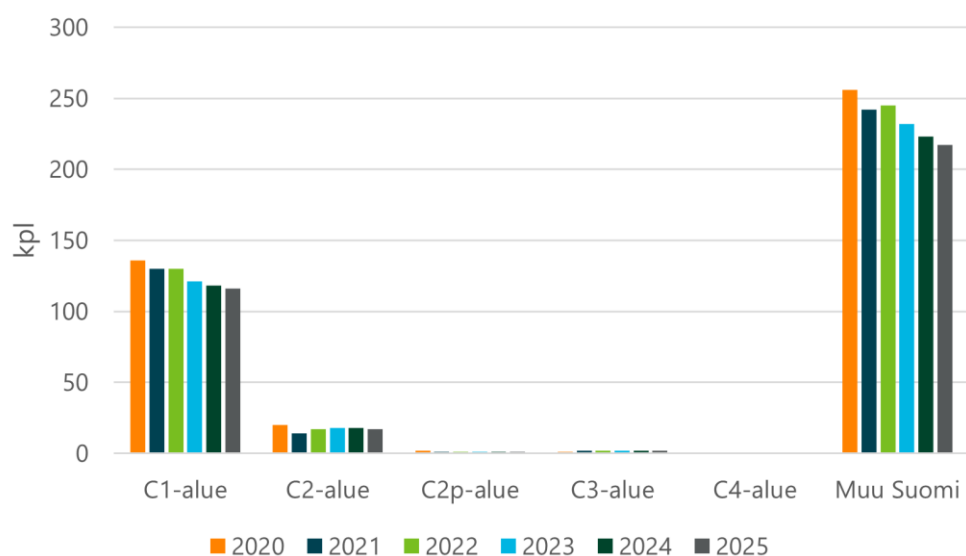
Kuva 7. Maitotilojen lukumäärä pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2025 (kpl) (Luke Taloustohtori b).

Naudanlihantuotannon rakennekehitys on ollut maidontuotantoa hitaampaa. Suomessa noin 18 % (556 tilaa) naudanlihatiloista lopetti tuotannon tarkastelujaksolla vuosina 2020–2025. Naudanlihaa tuottavista tiloista 73 % sijaitsee pohjoisen tuen alueella. Pohjoisen tuen alueella tiloista lopetti 19 % ja muualla Suomessa 13 %. Tukialueista suhteellisesti eniten lopettaneita tiloja oli C4-alueella (–31 %) ja vähiten C1-alueella (–15 %).

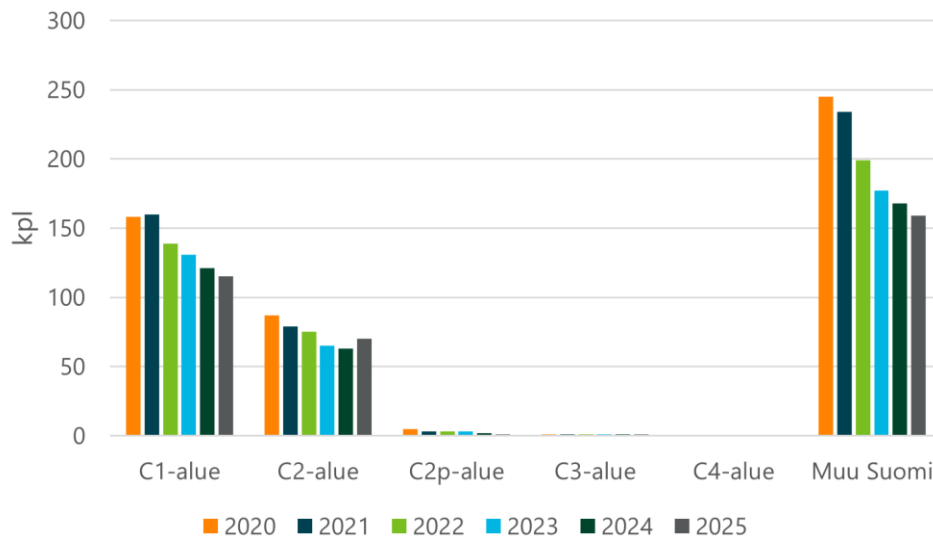
Kuva 8. Naudanlihatilojen lukumäärä pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2025 (kpl) (Luke Taloustohtori b).

Siipikarjatiloi-ista 38 % sijaitsee pohjoisen tuen alueella ja 62 % muualla Suomessa. Siipikarjati-
lojen lukumäärä väheni koko maassa 15 % (62 tilaa) vuosina 2020–2025. Suhteellisesti tilojen
väheneminen oli liki suurta pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa, mutta lukumääräi-
sesti tiloja lopetti pohjoisen tuen alueella 16 vähemmän kuin muualla Suomessa.

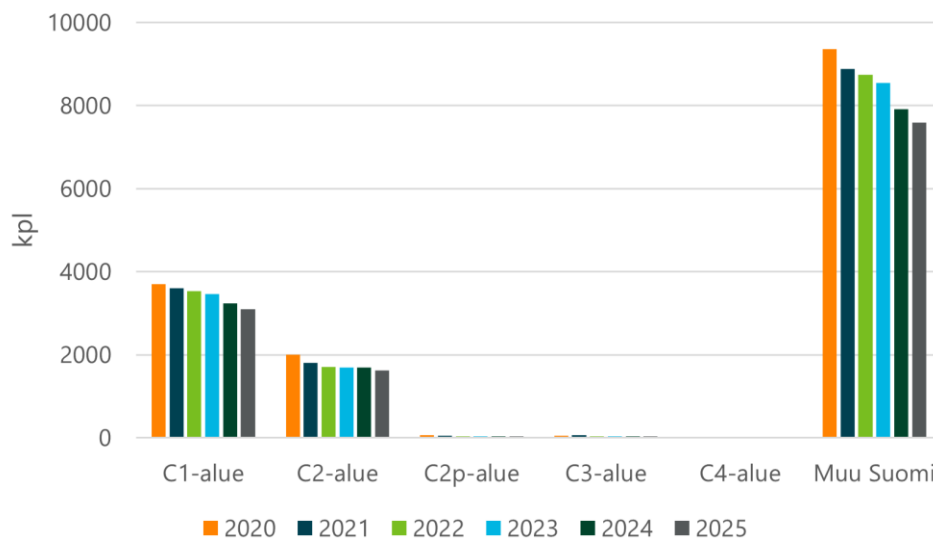
Kuva 9. Siipikarjatilojen lukumäärä pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2025 (kpl) (Luke Taloustohtori b).

Sikatilojen määrä väheni Suomessa tarkastelujaksolla 30 % (150 tilaa). Pohjoisen tuen alueilla
sikatiloista lopetti 26 % ja muualla Suomessa 35 %. Sikatiloja on enää vain muutamia pohjoi-
simmilla tukialueilla (yhteensä kaksi tilaa), ja tuotanto on keskittynyt C1- ja C2-alueille sekä
muualle Suomeen.

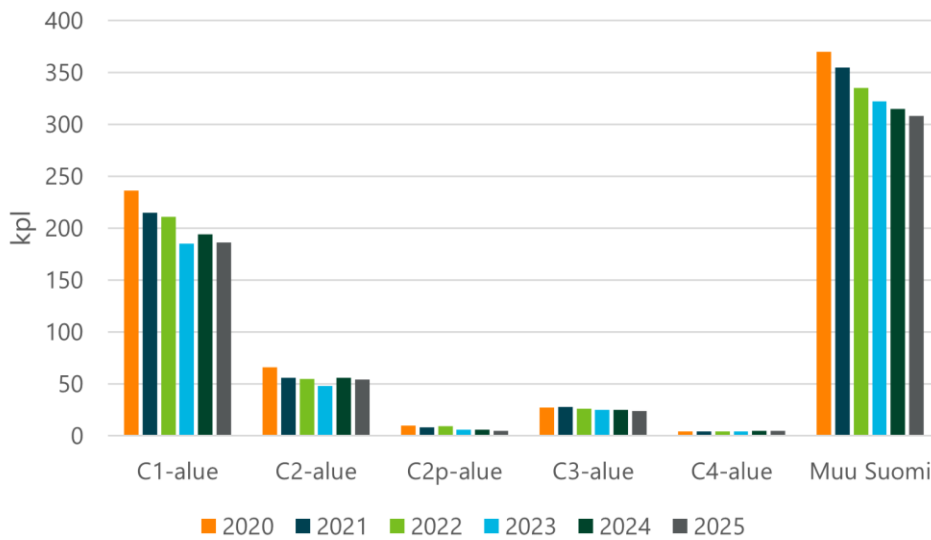
Kuva 10. Sikatilojen lukumäärä pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2025 (kpl) (Luke Taloustohtori b).

Suomen viljatiloista 38 % sijaitsee pohjoisen tuen alueilla ja 62 % muualla Suomessa. Viljatilojen lukumäärä väheni koko maassa 18 % (2 786 tilaa) vuosina 2020–2025. Tilojen väheneminen oli suhteellisesti liki yhtä suurta pohjoisen tuen alueilla (–17,7 %) ja muualla Suomessa (–18,8 %), mutta lukumääräisesti muualla Suomessa lopettaneita tiloja oli noin 730 enemmän. Nopeimmin viljatilojen määrä laski C3-alueella (–37 %) ja hitaimmin C1-alueella (–16 %). C2-, C2p- ja C4-alueilla viljatiloja on kokonaisuutena vähän.

Kuva 11. Viljatilojen lukumäärä pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2025 (kpl) (Luke Taloustohtori b).

Kasvihuoneyrityksistä lähes puolet (47 %) sijaitsee pohjoisen tuen alueella. Kasvihuoneyritysten lukumäärä väheni koko maassa noin 18 % (131 yritystä) vuosina 2020–2025. Pohjoisen tuen alueella yritysten määrä väheni 20 % ja muualla Suomessa 17 %. Kasvihuoneyritykset ovat keskittyneet erityisesti C1-alueelle ja muualle Suomeen.

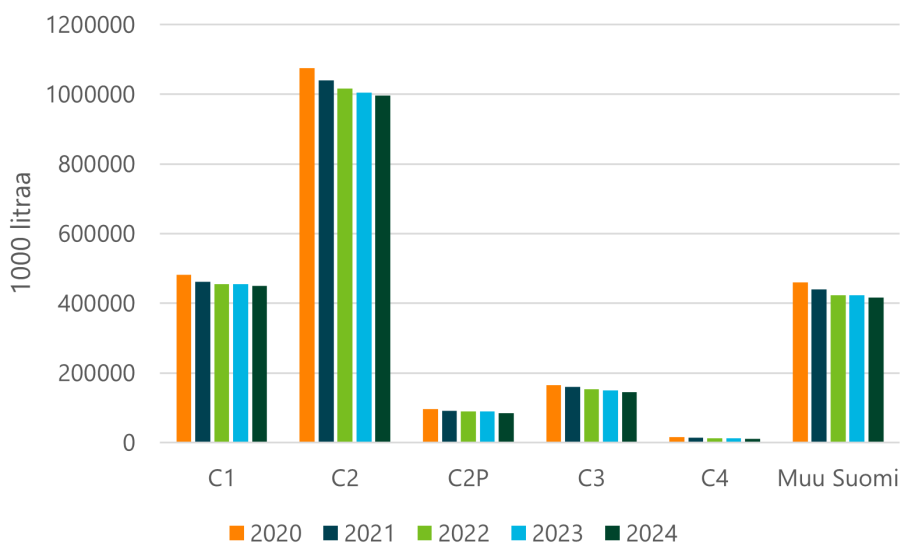

Kuva 12. Kasvihuoneyritysten lukumäärä pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2025 (kpl) (Luke Taloustohtori b).

3.2. Maataloustuotannon säilyminen

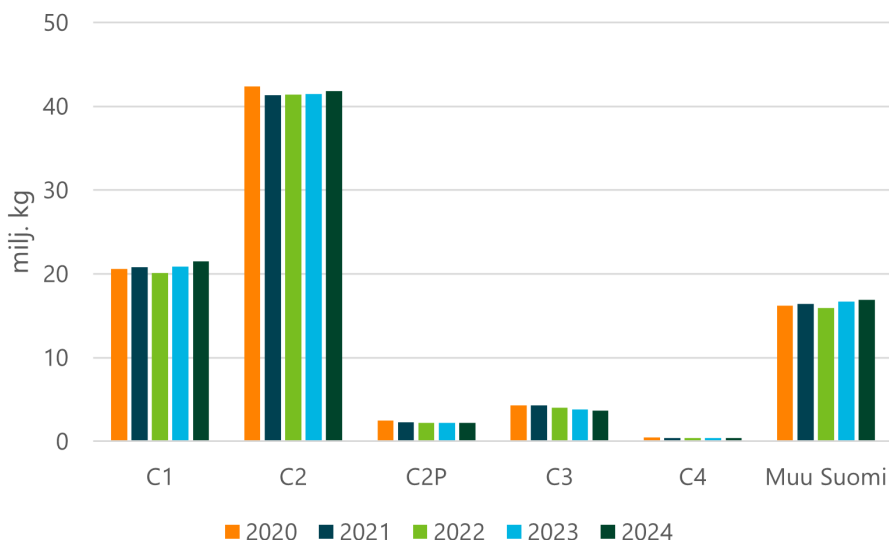
Maataloustuotannon säilyminen pohjoisilla alueilla on keskeinen pohjoisen tuen tavoite. Tuotannon säilymistä voidaan arvioida tarkastelemalla tuotantomäärien kehitystä: mikäli tuotantomäärät eivät ole merkittävästi vähentyneet, voidaan tuotannon katsoa säilyneen. Toisaalta tuotanto ei pitkällä aikavälillä saa ylittää pohjoiselle tuelle vahvistettuja viitemääriä.

Suomen maidosta noin 80 % tuotetaan pohjoisen tuen alueella. Maidontuotanto väheni vuosina 2020–2024 pohjoisen tuen alueella 8 % ja muualla Suomessa 9 %. Tukialueista maidontuotanto väheni eniten C4-alueella (–26 %) ja vähiten C1-alueella (–7 %). Pohjoisen tuen alueista maitoa tuotetaan määrällisesti eniten C2-alueella ja vähiten C4-alueella.

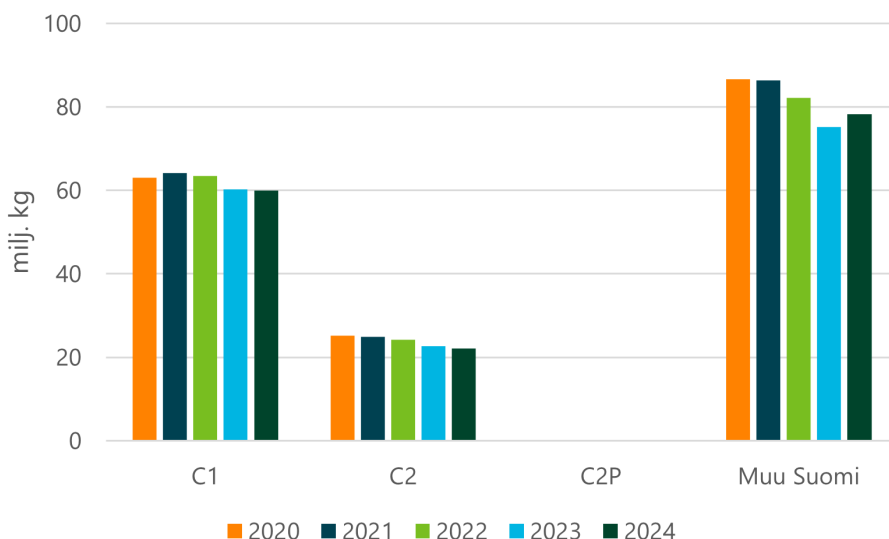
Kuva 13. Maidontuotanto pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2024 (1 000 litraa) (MMM 2020–2024).

Maidontuotannon tavoin myös naudanlihantuotannosta noin 80 % sijoittuu pohjoisen tuen alueella. Naudanlihantuotanto väheni pohjoisen tuen alueella noin prosentin, mutta kasvoi muualla Suomessa noin 4 %, minkä seurauksena koko maan tuotantomäärä pysyi likimain ennallaan. Tukialueista naudanlihantuotanto kasvoi C1-alueella 4 %, mutta väheni kaikilla muilla alueilla, eniten C4-alueella (–20 %).

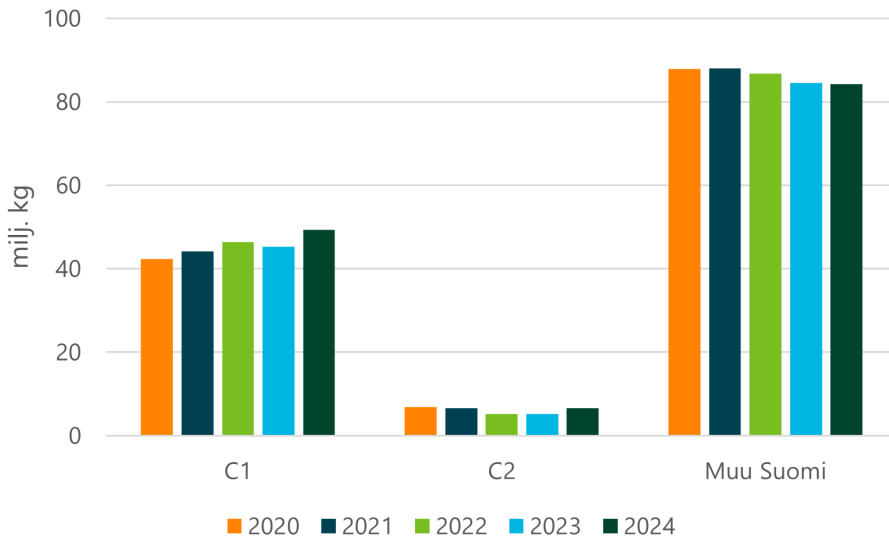
Kuva 14. Naudanlihantuotanto pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2024 (milj. kg) (MMM 2020–2024).

Sianlihasta noin puolet tuotetaan pohjoisen tuen alueella. Sianlihantuotanto väheni koko maassa keskimäärin 9 % vuosina 2020–2024. Pohjoisen tuen alueella tuotanto (C1- ja C2-alueilla) väheni 7 % ja muualla Suomessa 12 %.

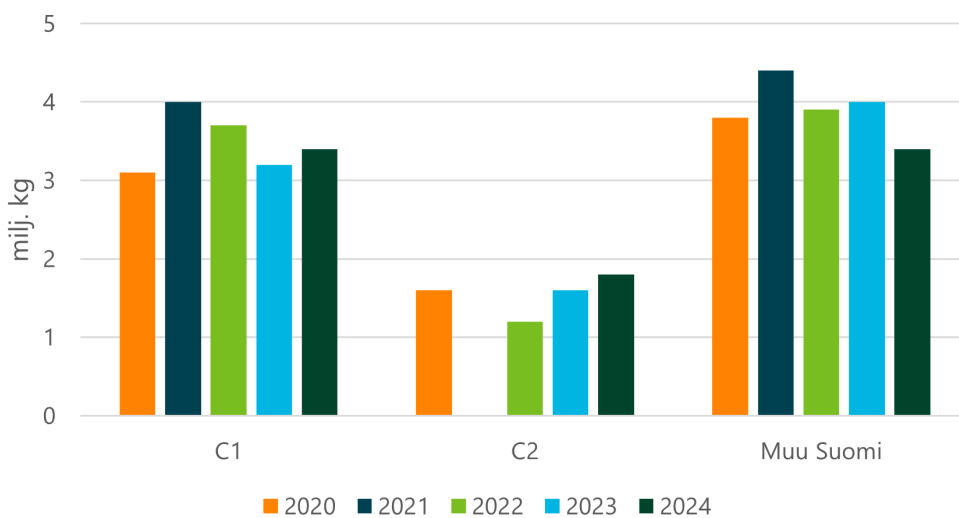

Kuva 15. Sianlihantuotanto pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2024 (milj. kg) (MMM 2020–2024).

Broilerinlihasta 37 % tuotetaan pohjoisen tuen alueella, missä tuotanto kasvoi 14 % tarkastelujaksolla. Broilerinlihaa tuotetaan pohjoisen tuen alueella C1- ja C2-alueilla. Muualla Suomessa broilerinlihantuotanto väheni samaan aikaan 4 %. Kalkkunanlihaa tuotetaan pohjoisen tuen tukialueista vain C1- ja C2-alueilla. Kalkkunanlihantuotanto kasvoi pohjoisen tuen alueella 11 % ja väheni vastaavasti muualla Suomessa. Kalkkunanlihantuotannon kokonaismäärä on kuitenkin pieni, alle 10 milj. kg vuodessa.

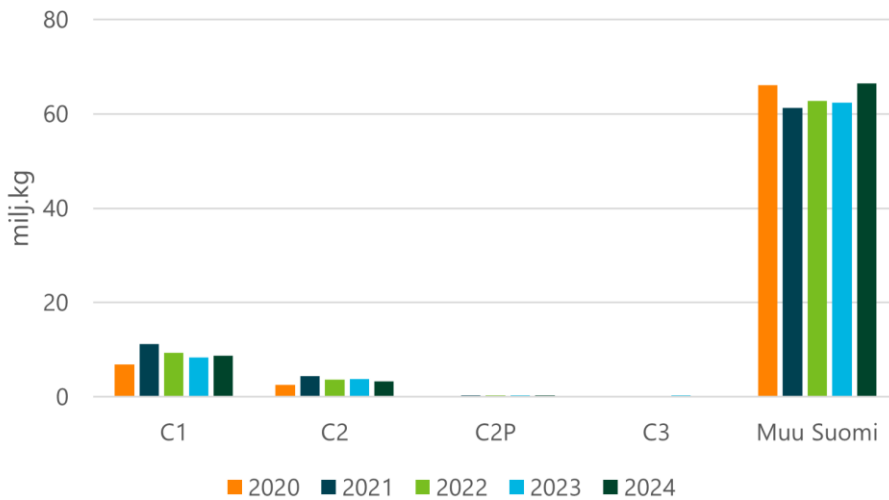

Kuva 16. Broilerinlihantuotanto pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2024 (milj. kg) (MMM 2020–2024).

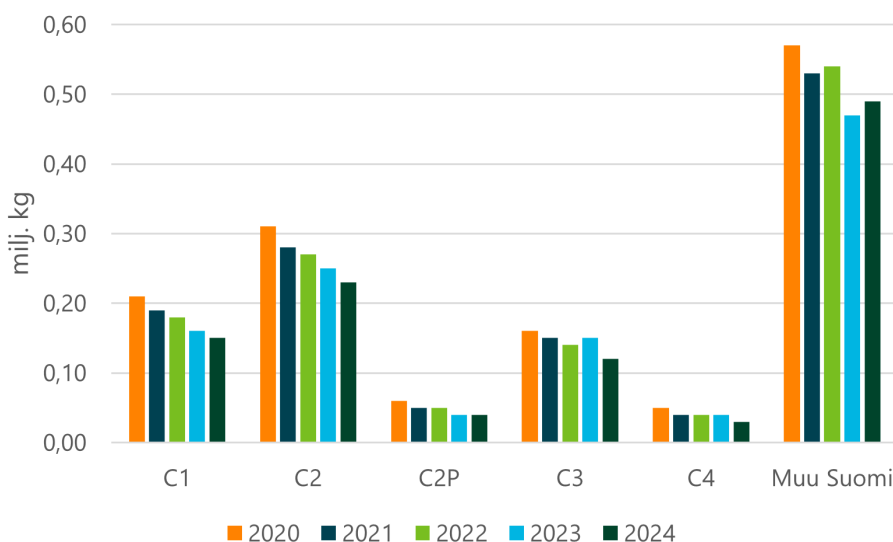
Kuva 17. Kalkkunanlihantuotanto pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2024 (milj. kg) (MMM 2020–2024).

Kananmunantuotanto kasvoi koko maassa 4 % vuosina 2020–2024. Kananmunista 17 % tuotetaan pohjoisen tuen alueella. Pohjoisen tuen alueella tuotanto kasvoi 30 %, mutta tuotantomäärä on edelleen pieni (12,5 milj. kg vuonna 2024). Muualla Suomessa tuotanto kasvoi 0,5 prosenttia.

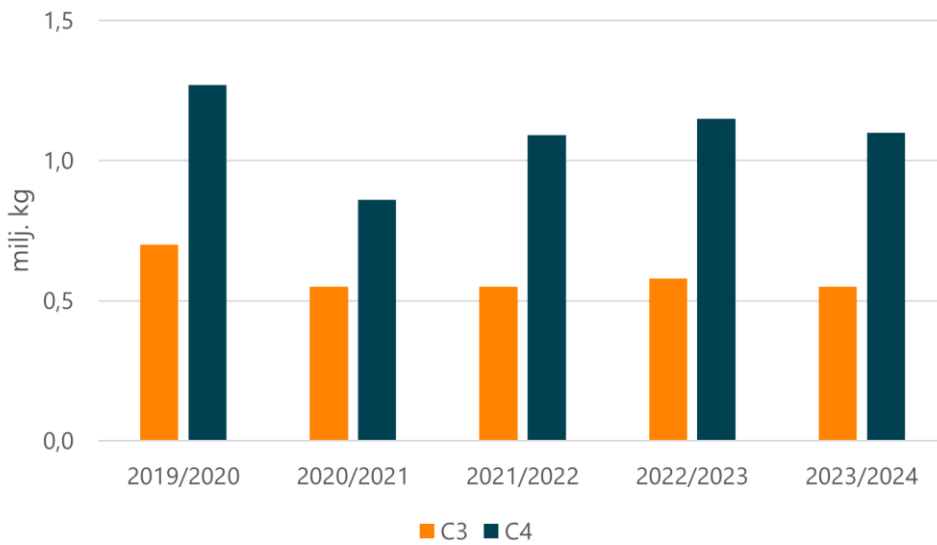

Kuva 18. Kananmunantuotanto pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2024 (milj. kg) (MMM 2020–2024).

Lampaanlihasta noin 57 % tuotetaan pohjoisen tuen alueella. Lampaanlihantuotanto väheni koko maassa 22 % vuosina 2020–2024, mutta pohjoisen tuen alueella tätä enemmän (–28 %) ja muualla Suomessa vähemmän (–14 %). Poronlihaa tuotetaan ainoastaan C3- ja C4-alueilla. Poronlihantuotanto väheni 15 prosenttia poronhoitovuosien 2019/2020–2023/2024 välillä.

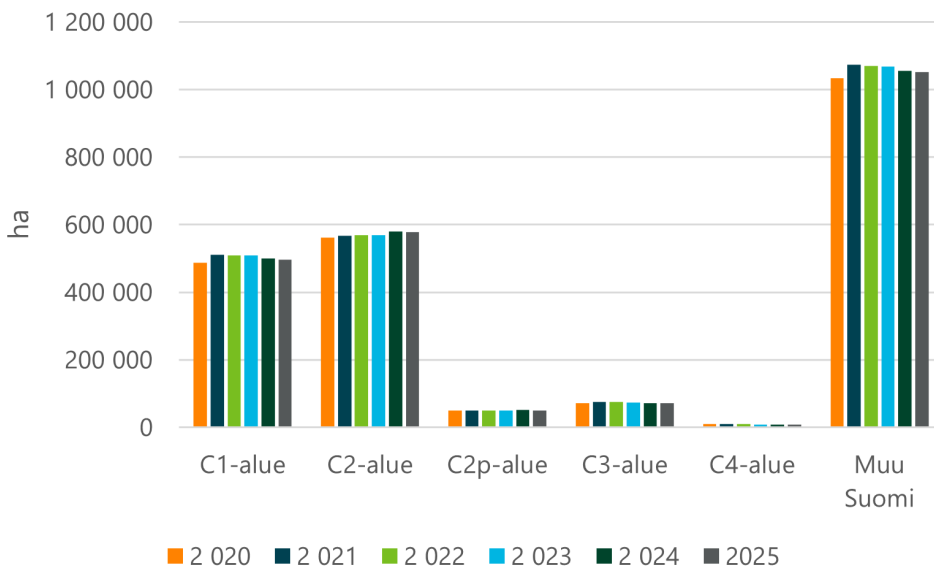
Kuva 19. Lampaanlihantuotanto pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2024 (milj. kg) (MMM 2020–2024).

Kuva 20. Poronlihan tuotanto pohjoisen tuen alueella poronhoitovuosittain 2019/2020–2023/2024 (milj. kg) (MMM 2020–2024).

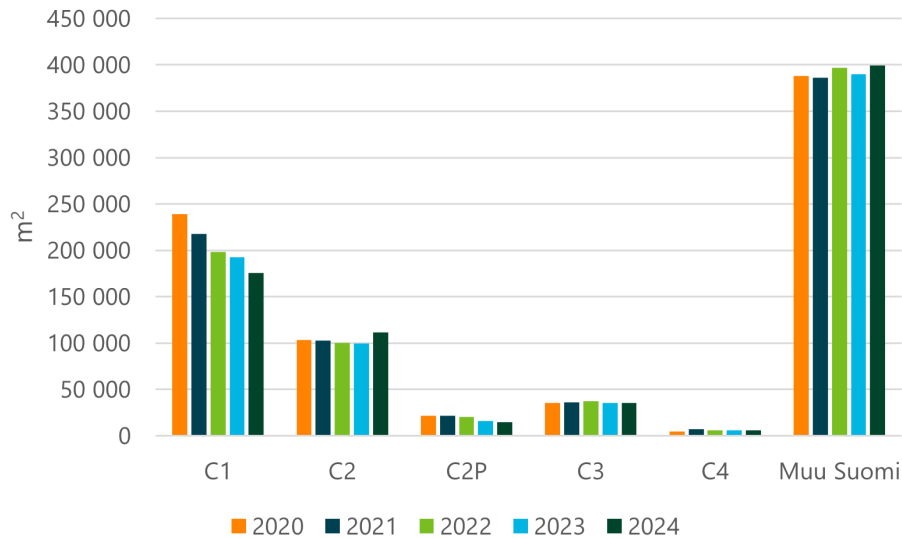
3.3. Peltoviljely ja kasvihuonetuotanto

Kasvinviljelytuotteiden tuotantomääriä ei tilastoida tukialueittain, mutta viljellyt pinta-alat kuvaavat tuotannon laajuutta. Suomessa käytössä oleva peltoala oli vuonna 2025 noin 2,26 milj. hehtaaria. Pohjoisen tuen alueella peltoalaa oli 1,20 miljoonaa hehtaaria (53 %) ja muualla Suomessa 1,05 miljoonaa hehtaaria (47 %). Peltoala kasvoi tarkasteluajavälillä pohjoisen tuen alueella 2,0 % ja muualla Suomessa 1,7 %. Pohjoisen tuen tukialueista C2- alueella peltoala kasvoi eniten (2,8 %) ja C4- alueella peltoala väheni eniten (–6,5 %).

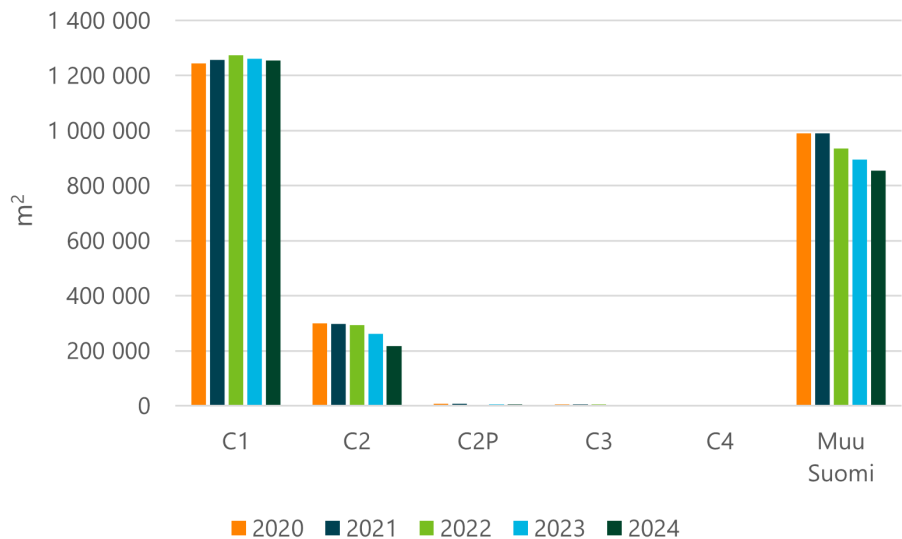

Kuva 21. Käytössä oleva peltoala pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2025 (ha) (Luke Taloustohtori c).

Kasvihuonetuotannon kehitystä tarkastellaan kasvihuoneiden pinta-alan avulla. Kasvihuoneiden kokonaispinta-ala oli Suomessa vuonna 2024 noin 3,1 miljoonaa neliometriä. Tästä pitkän viljelykauden kasvihuoneita oli 2,3 miljoonaa ja lyhyen viljelykauden kasvihuoneita 0,7 miljoonaa neliometriä. Vuodesta 2020 kasvihuoneiden kokonaispinta-ala väheni noin 8 %. Suomen kasvihuonetuotannosta 59 % sijoittuu pohjoisen tuen alueelle, missä pinta-ala väheni 7 % ja muualla Suomessa 9 % vuosina 2020–2024.

Kuva 22. Kasvihuonetuotannon pinta-ala pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2024 (lyhyt viljelykausi 2–7 kk) (MMM 2020–2024).

Kuva 23. Kasvihuonetuotannon pinta-ala pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2024 (pitkä viljelykausi > 7 kk) (MMM 2020–2024).

3.4. Maaseutualueiden elinvoimaisuus

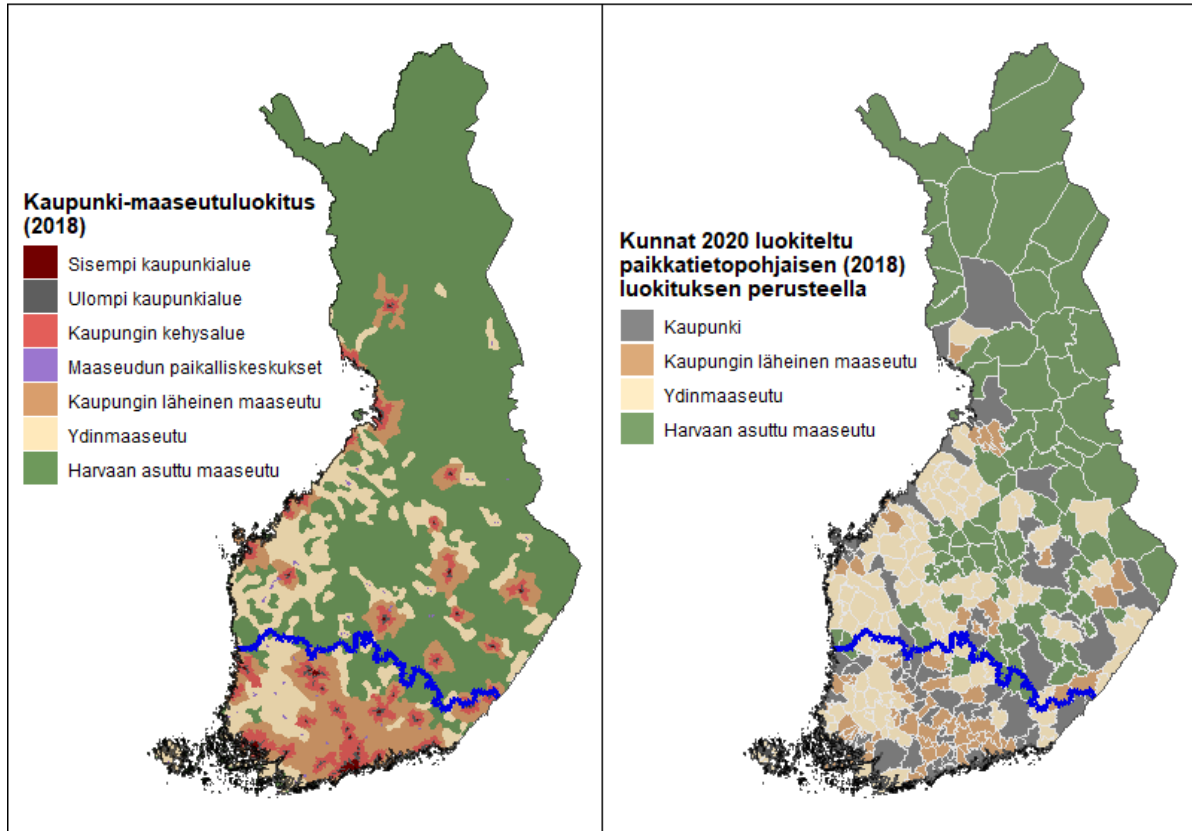
Maaseutualueiden elinvoimaisuuden säilyttäminen on yksi kansallisen pohjoisen tuen keskeisistä tavoitteista. Se on myös suomalaisen maaseutupolitiikan perustavoite. Elinvoimaisuuden käsite on laaja ja kattaa monia elämänaloja. Maaseudun elinvoimaisuuteen vaikuttavat maataloustukien ohella lukuisat muut tukimuodot, politiikkatoimet ja yhteiskunnalliset tekijät, mutta niiden vaikutuksia ei voida arvioida tässä selvityksessä. Pohjoisen tuen näkökulmasta maaseutualueiden elinvoimaisuus kytkeytyy maaseutuelinkeinojen kehittämiseen. Tässä yhteydessä maaseutualueiden elinvoimaisuutta tarkastellaan hyvin rajatulla määrällä indikaattoreita, jotka ovat samansuuntaisia tai samoja edellisten, vuosien 2011–2015 (Toikkanen ym. 2016) sekä vuosien 2016–2020 (Auer ym. 2021) kansallisen pohjoisen tuen arvioinneissa maaseutualueiden elinvoimaisuuden osion yhteydessä käytettyjen indikaattoreiden kanssa. Indikaattoreina ovat maatalouden, koko alkutuotannon ja elintarviketeollisuuden työpaikat (työpaikkaosuus), työttömyysaste, sekä aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten lukumäärän suhde.

Tässä luvussa käytetyt maatalouden tukialueet on muodostettu kunnista siten, että kukin kunta voi kuulua ainoastaan yhteen tukialueeseen, vaikka todellisuudessa eräät kunnat kuuluvatkin useampaan kuin yhteen tukialueeseen. Näin siksi, että analyyseissä on ollut käytettävissä kuntatason aineistot. Kuntaliitosten myötä liitoksen alaiset kunnat saattavat kuulua keskenään eri tukialueeseen. Tällöin tukialueeksi on tämän tarkastelun yhteydessä määrittynyt niin sanotun liitoksen ”isäntäkunnan” tukialue – toisin sanoen se kunta, johon liitytään, määrittää tukialueen. Samaa menetelmää hyödynnettiin myös kausia 2011–2015 ja 2016–2020 koskevien pohjoisen tuen arviointien yhteydessä.

Tässä luvussa tarkasteltavien indikaattoreiden osalta on esitetty arvioitavan kauden 2021–2024 lisäksi edeltävän vuoden 2020 tiedot. Työpaikkatietojen osalta käytettävissä olleet tuoreimmat tiedot olivat vuodelta 2023.

Maaseudun kehittämisen ja maaseutupolitiikan yhtenä työkaluna käytetään paikkatietopohjaista kaupunki-maaseutu-alueluokitusta, jossa alueet jaetaan 250 metriä kertaan 250 metriä kokoisilla tilastoruuduilla seitsemään kunta- ja muista hallinnollisista rajoista riippumattomaan luokkaan. Luokitus perustuu valtakunnallisiin väestö-, työvoima-, työmatka- ja rakennustietoihin sekä tieverkko- ja maankäyttöaineistoihin, kuvaten ensisijaisesti alueiden välisiä eroja aluerakenteen tasolla (Helminen ym. 2020; Suomen ympäristökeskus 2025). Luokitus on Suomessa myös maaseutuvaikutusten arvioinnin (MVA) lähtökohta (Husberg ym. 2022), ja sitä hyödynnetään myös EU:n yhteisen maatalouspolitiikan alaisten tiettyjen maaseudun kehittämistoimien kohdentamisen ja tukitason kriteerinä.

Tarve hallinnollisista kuntarajoista riippumattomalle ja kuntatasoa tarkemmalle aluejaolle Suomessa on korostunut, kun kuntarakennemuutos on kasvattanut keskimääräistä kuntakokoa ja yksittäisten kuntien sisällä on yhä enemmän sekä kaupunkimaisia että maaseutumaisia alueita. Paikkatietopohjaisesta kaupunki-maaseutu-alueluokituksista on kuitenkin tehty myös kuntatasolle yleistetty luokitus, jossa kukin kunta luokitellaan vallitsevimman alueluokan perusteella kaupunki-, kaupungin läheisen maaseudun, ydinmaaseudun tai harvaan asutun maaseudun kuntaan (Helminen ym. 2020; Suomen ympäristökeskus 2025). Kuvassa 24 esitetään kartat paikkatietopohjaisesta ja tämän pohjalta tehdystä kuntatasolle yleistetystä kaupunki-maaseutu-alueluokituksista. Kartoilla on lisäksi esitetty maatalouden C-tukialueen raja.

Kuva 24. Kartat paikkatietopohjaisesta kaupunki-maaseutu-alueuokituksesta (vasemmalla) sekä tämän pohjalta kuntatasolle yleistetystä luokituksesta (oikealla) (Helminen ym. 2020; Suomen ympäristökeskus 2025). Maatalouden C-tukialueraja on merkitty kumpaankin karttaan sinisellä viivalla.

Yleistettynä alueiden sosioekonominen tilanne ja kehitys on ollut myönteisin kaupunki- ja kaupungin läheisen maaseudun kunnissa, kun taas ydin- ja etenkin harvaan asutun maaseudun kunnissa tilanne ja kehitys on ollut haasteellisempi (katso sosioekonomisesta tilannekuvasta aluetyypeittäin: Valtioneuvosto 2026; erityisesti väestökehityksestä ja -ennusteista aluetyypeittäin: Lehtonen & Makkonen 2025; erityisesti työllisyyteen liittyvistä tekijöistä ja kehityksestä aluetyypeittäin: Vihinen ym. 2024). Maataloustukialueittain tarkasteltuna kaupunki- ja kaupungin läheisen maaseudun kuntien lukumäärä ja osuus on selvästi suurin C-tukialueiden ulkopuolella muussa Suomessa. Verrattuna muuhun Suomeen C-tukialueilla maaseutukuntatyypeistä korostuvat ydinmaaseutu ja harvaan asuttu maaseutu. Ydinmaaseudun osuus alueen kuntatyypeistä on korkein tukialueilla C1 ja C2, ja harvaan asutun maaseudun tukialueilla C2P, C3 ja C4. C4-alueella ei ole muita kuin harvaan asutuksi maaseudeksi luokiteltuja kuntia (Taulukko 2). Jos samaa asiaa tarkastellaan kuntien väkiluvun näkökulmasta, kaupunkikunniksi luokiteltujen kuntien osuus kasvaa merkittävästi jokaisella tukialueella (Taulukko 3), sillä kaikkiaan valtaosa väestöstä asuu kaupunkikunnissa. On huomioitava, että kyseisen alueuokituksen mukaiset kaupungit ei ole sama asia kuin hallinnollisesti kaupungeiksi määritellyt kunnat.

Taulukko 2. Kuntatyyppien jakautuminen maatalouden C-tukialueittain, muussa maassa ja koko maassa yhteensä kuntien lukumäärien ja niiden osuuden (osuus kullakin tukialueella) perusteella. Kuntatasolle yleistetty paikkatietopohjainen kaupunki-maaseutu-alueuokitus (Helminen ym. 2020; Suomen ympäristökeskus 2025), vuoden 2025 kuntajako. (Aineistolähde: Maaseutuindikaattorit.)

Tukialue	Kaupunki	Kaupungin läheinen maaseutu	Ydinmaaseutu	Harvaan asuttu maaseutu	Yhteensä
C1	9 (17,6 %)	8 (15,7 %)	24 (47,1 %)	10 (19,6 %)	51 (100 %)
C2	5 (6,1 %)	8 (9,8 %)	40 (48,8 %)	29 (35,4 %)	82 (100 %)
C2P	1 (10,0 %)		1 (10,0 %)	8 (80,0 %)	10 (100 %)
C3	4 (18,2 %)	1 (4,5 %)	1 (4,5 %)	16 (72,7 %)	22 (100 %)
C4				10 (100,0 %)	10 (100 %)
Muu Suomi	38 (28,6 %)	43 (32,3 %)	43 (32,3 %)	9 (6,8 %)	133 (100 %)
Yhteensä	57 (18,5 %)	60 (19,5 %)	109 (35,4 %)	82 (26,7 %)	308 (100 %)

Taulukko 3. Kuntatyyppien jakautuminen maatalouden C-tukialueittain, muussa maassa ja koko maassa yhteensä kuntien väkiluvun ja niiden osuuden (osuus kullakin tukialueella) perusteella 31.12.2024. Kuntatasolle yleistetty paikkatietopohjainen kaupunki-maaseutu-alueuokitus (Helminen ym. 2020; Suomen ympäristökeskus 2025), vuoden 2025 kuntajako. (Aineistolähde: Maaseutuindikaattorit.)

Tukialue	Kaupunki	Kaupungin läheinen maaseutu	Ydinmaaseutu	Harvaan asuttu maaseutu	Yhteensä
C1	613 330 (66,6 %)	85 074 (9,2 %)	173 116 (18,8 %)	48 733 (5,3 %)	920 253 (100 %)
C2	131 634 (26,9 %)	63 522 (13,0 %)	217 541 (44,5 %)	76 684 (15,7 %)	489 381 (100 %)
C2p	36 433 (44,2 %)		8 980 (10,9 %)	36 923 (44,8 %)	82 336 (100 %)
C3	322 235 (77,9 %)	7 604 (1,8 %)	2 826 (0,7 %)	80 996 (19,6 %)	413 661 (100 %)
C4				36 546 (100 %)	36 546 (100 %)
Muu Suomi	3 027 081 (82,0 %)	388 621 (10,5 %)	265 074 (7,2 %)	13 018 (0,4 %)	3 693 794 (100 %)
Yhteensä	4 130 713 (73,3 %)	544 821 (9,7 %)	667 537 (11,8 %)	292 900 (5,2 %)	5 635 971 (100 %)

3.4.1. Maatalouden työpaikat ja muu työllisyys

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan maatalouden (Tilastokeskuksen TOL2008-luokituksen mukainen toimiala 01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut) työpaikkojen lukumäärä koko maassamme vuonna 2023 oli 42 202, mikä oli 1,7 % kaikkien työpaikkojen lukumäärästä. Taulukossa 4 esitetään kyseisen toimialan työpaikkaosuudet

tukialueittain vuosina 2020–2023. Maatalouden osuus kaikista työpaikoista on selvästi korkein C2-tukialueella (6,4 % vuonna 2023) ja pienin C-tukialueen ulkopuolella muussa Suomessa (1,0 % vuonna 2023) sekä C3-tukialueella (1,1 % vuonna 2023).

Taulukko 4. Maatalouden työpaikkojen osuus (%) vuosina 2020–2023 sekä elintarviketeollisuuden työpaikkojen osuus vuonna 2023 kaikista työpaikoista maatalouden C-tukialueittain, muussa maassa ja koko maassa yhteensä. (Aineistolähde: Tilastokeskus, työssäkäynti.)

Tukialue	Maatalous v. 2020	Maatalous v. 2021	Maatalous v. 2022	Maatalous v. 2023	Elintarviketeollisuus v. 2023
C1	3,2	3,0	2,9	2,9	1,8
C2	6,9	6,6	6,4	6,4	2,2
C2P	3,6	3,5	3,3	3,1	1,6
C3	1,3	1,2	1,1	1,1	0,9
C4	3,5	3,3	3,1	3,0	0,3
Muu Suomi	1,1	1,1	1,0	1,0	1,3
Koko maa	2,0	1,9	1,8	1,7	1,4

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston lukuihin pohjautuen maatalouden työpaikkojen lukumäärä koko maassa väheni 6,6 % vuodesta 2020 vuoteen 2023. Vastaavasti elintarviketeollisuuden työpaikkojen määrä kasvoi 3,5 % ja kaikkien työpaikkojen määrä kasvoi 5,8 %. C-tukialueista kyseisellä ajanjaksolla maatalouden työpaikkojen lukumäärä väheni kaikilla tukialueilla, elintarviketeollisuuden työpaikkojen määrä kasvoi C1-, C2- ja C2P-alueilla ja väheni C3- ja C4-alueilla, ja kaikkien työpaikkojen määrä kasvoi C1-, C3- ja C4-alueilla ja väheni C2- ja C2P-alueilla. Vastaavalla ajanjaksolla maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä koko maassa väheni 7,4 % (Maaseutuindikaattorit; tietolähteenä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen maatilarekisteri) eli hieman enemmän kuin maatalouden työpaikat.

Koko alkutuotannon eli päätoimialan A Maatalous, metsätalous ja kalatalous työpaikkojen lukumäärä maassamme vuonna 2023 oli 58 884, mikä oli 2,4 % kaikkien työpaikkojen lukumäärästä. Päätoimialan A sisällä toimialan 02 Metsätalous ja puunkorjuu osuus kaikista työpaikoista oli 0,6 %. Koko alkutuotannon työpaikkojen lukumäärä väheni 3,1 % vuodesta 2020 vuoteen 2023, kun taas toimialan 02 Metsätalous ja puunkorjuu työpaikkojen lukumäärä kasvoi 7,4 %.

Elintarviketeollisuudella on luontainen kytkös sille raaka-ainetta tuottavan maatalouden toimialaan. Edellä taulukossa 4 kuvataan tukialueittaisen maatalouden työpaikkaosuuden lisäksi elintarviketeollisuuden vastaavat työpaikkaosuudet kaikista työpaikoista vuonna 2023. Koko maan tasolla elintarviketeollisuuden (sisältäen Tilastokeskuksen TOL2008-toimialaluokituksen mukaiset toimialat 10 Elintarvikkeiden valmistus ja 11 Juomien valmistus) työpaikkaosuus oli 1,4 % eli jonkin verran pienempi kuin maatalouden toimialan. Elintarviketeollisuuden työpaikkaosuus oli korkein C2-alueella eli siellä, missä myös maatalouden työpaikkaosuus oli korkein. Elintarviketeollisuus työllisti maataloutta enemmän ainoastaan C-tukialueiden ulkopuolisella alueella (muu Suomi).

Arviointiperiodin aikana, tässä vuosina 2021–2024, yleinen työllisyystilanne on työttömyysasteen suhteen muuttunut kaikilla C-tukialueilla, muussa Suomessa sekä koko maassa siten, että vuodesta 2021 vuoteen 2022 kuten myös vuodesta 2020 vuoteen 2021 työttömyysaste laski. Sen sijaan vuodesta 2022 vuoteen 2023 sekä vuodesta 2023 vuoteen 2024

työttömyysaste nousi C-tukialueen ulkopuolisessa Suomessa, koko maan tasolla sekä myös kaikilla C-tukialueilla lukuun ottamatta tukialuetta C4, jossa työttömyysaste laski. Tarkastelujaksolla 2021–2024 työttömyysaste on keskimäärin ollut selvästi alin C4-tukialueella ja selvästi korkein C2P- ja C3-tukialueilla (Taulukko 5).

Taulukko 5. Työttömyysaste vuosina 2020–2024 ja vuosien 2021–2024 keskiarvo maatalouden C-tukialueittain, muussa maassa ja koko maassa yhteensä. (Aineistolähde: Maaseutuindikaattorit.)*

Tukialue	2020	2021	2022	2023	2024	Keskiarvo 2021–2024
C1	13,4	10,2	9,7	11,1	11,9	10,7
C2	12,4	9,3	9,1	10,8	10,9	10,0
C2P	13,6	11,7	11,1	12,1	13,2	12,0
C3	14,4	11,7	11,6	12,3	12,7	12,1
C4	15,2	9,7	8,5	7,8	7,6	8,4
Muu Suomi	13,3	10,2	9,4	10,6	11,6	10,5
Koko maa	13,3	10,2	9,6	10,9	11,7	10,6

* Luvut perustuvat Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston tietoihin. Työttömyysaste tarkoittaa työttömän työvoiman osuutta koko työvoimasta. Työllisyys- ja työttömyystiedot on esitetty 15–74-vuotiaalle väestölle, mutta työeläkelain muutosten vuoksi työllisten alikärajana on tilastossa 18 vuotta ja työttömien ikäraja 16–64 vuotta tilastovuodesta 2005 alkaen. Tietojen viiteajankohta on vuoden viimeinen viikko. (Maaseutuindikaattorit.)

3.4.2. Aloittaneet ja lopettaneet yritykset

C-tukialueista C3-alueella sekä aloittaneiden että lopettaneiden yritysten osuus yrityskannasta on suurin, kuten myös yritysten nettolukumäärän muutos yhdessä C4-alueen kanssa. C3-alueen luvut ovat varsin lähellä muun Suomen lukuja. Kaikkiaan jokaisella tukialueella kehitys tämän mittarin perusteella on ollut arviointiajanjaksolla keskimäärin positiivista (Taulukko 6). Muutos yritysten lukumäärässä kuvastaa edellä kuvatun työttömyysasteen muutoksen tavoin osaltaan talouskehitystä.

Yritystoiminnan uudistumisaste kertoo osaltaan alueiden innovatiivisuudesta ja kyvystä vastata toimintaympäristön muutosten aiheuttamiin kysynnän muutoksiin. Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten osuuksista voi päätellä, että tukialueella C3 ja C-tukialueiden ulkopuolisessa Suomessa yrityskanta on uusiutunut nopeammin kuin muilla C-tukialueilla. Tästä näkökulmasta alueiden uusiutumiskyky on näyttänyt olevan korkein C3-alueella ja muussa Suomessa.

Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilastoissa ei ole toimialarajauksia. Kuitenkin vain osa maa- ja puutarhatiloista sisältyy aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilastoihin, sillä mukana ovat vain liiketoiminnasta tai kiinteistön käyttöoikeuden luovutuksesta arvonlisäverovelvolliset tai työnantajina toimivat yritykset. Esimerkiksi vuonna 2023 toimialan ”01 Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut” yrityksiä oli mukana tilastossa 30 prosenttia eli 13 490, kun maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä samana vuonna koko maassa oli 44 239 (Tilastokeskus, aloittaneet ja lopettaneet yritykset; Luke Taloustohtori b).

Taulukko 6. Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten osuus yrityskannasta sekä yrityskannan lukumäärän nettomuutos (aloittaneiden yritysten lukumäärän ja lopettaneiden yritysten lukumäärän erotus) suhteessa olemassa olevaan yrityskantaan vuosina 2020–2024 ja vuosien 2021–2024 keskiarvo maatalouden C-tukialueittain, muussa maassa ja koko maassa yhteensä, %. (Aineistolähde: Tilastokeskus, aloittaneet ja lopettaneet yritykset.)*

	2020	2021	2022	2023	2024	Keskiarvo 2021–2024
Tukialue C1						
Aloittaneet yritykset, % yrityskannasta	8,5 %	8,7 %	8,4 %	8,1 %	8,1 %	8,3 %
Lopettaneet yritykset, % yrityskannasta	5,1 %	5,4 %	5,6 %	6,0 %	8,6 %	6,4 %
Yrityskannan muutos, %	3,4 %	3,3 %	2,8 %	2,2 %	-0,4 %	2,0 %
Tukialue C2						
Aloittaneet yritykset, % yrityskannasta	7,0 %	7,1 %	7,0 %	6,7 %	6,6 %	6,8 %
Lopettaneet yritykset, % yrityskannasta	4,5 %	4,8 %	4,9 %	5,6 %	7,5 %	5,7 %
Yrityskannan muutos, %	2,5 %	2,3 %	2,1 %	1,2 %	-0,8 %	1,2 %
Tukialue C2P						
Aloittaneet yritykset, % yrityskannasta	7,9 %	8,3 %	7,6 %	7,8 %	7,3 %	7,7 %
Lopettaneet yritykset, % yrityskannasta	5,0 %	5,5 %	5,5 %	6,3 %	8,5 %	6,5 %
Yrityskannan muutos, %	2,9 %	2,8 %	2,1 %	1,5 %	-1,2 %	1,3 %
Tukialue C3						
Aloittaneet yritykset, % yrityskannasta	9,8 %	10,1 %	9,4 %	9,8 %	10,2 %	9,9 %
Lopettaneet yritykset, % yrityskannasta	5,7 %	6,1 %	6,1 %	6,8 %	8,9 %	7,0 %
Yrityskannan muutos, %	4,2 %	4,0 %	3,2 %	3,1 %	1,3 %	2,9 %
Tukialue C4						
Aloittaneet yritykset, % yrityskannasta	7,3 %	8,9 %	8,2 %	8,0 %	8,4 %	8,4 %
Lopettaneet yritykset, % yrityskannasta	4,1 %	4,5 %	5,0 %	5,4 %	7,4 %	5,5 %
Yrityskannan muutos, %	3,2 %	4,4 %	3,2 %	2,6 %	1,0 %	2,8 %
Muu Suomi						
Aloittaneet yritykset, % yrityskannasta	10,0 %	10,2 %	9,6 %	9,5 %	9,6 %	9,7 %
Lopettaneet yritykset, % yrityskannasta	6,0 %	6,4 %	6,4 %	7,0 %	9,9 %	7,4 %
Yrityskannan muutos, %	4,0 %	3,8 %	3,2 %	2,5 %	-0,3 %	2,3 %
Koko maa						
Aloittaneet yritykset, % yrityskannasta	9,5 %	9,7 %	9,2 %	9,1 %	9,1 %	9,3 %
Lopettaneet yritykset, % yrityskannasta	5,8 %	6,1 %	6,2 %	6,7 %	9,4 %	7,1 %
Yrityskannan muutos, %	3,7 %	3,5 %	3,0 %	2,3 %	-0,2 %	2,2 %

*Aloittaneet ja lopettaneet yritykset -tilasto perustuu Tilastokeskuksen yritysrekisterin ja Verohallinnon asiakastietokannan yritystietoihin ja Tilastokeskuksen yritysrekisteriin. Tilasto kattaa yritykset, jotka ovat liiketoiminnasta tai kiinteistön käyttöoikeuden luovutuksesta arvonlisäverovelvollisia tai toimivat työnantajina. Tarkastelun ulkopuolelle jäävät säätiöt, aatteelliset yhdistykset, julkiset viranomaiset ja uskonnolliset yhteisöt. Tilasto sisältää valtion liikelaitokset, mutta ei kuntien liikelaitoksia. Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten tilastoissa ei ole toimialarajauksia, mutta vain pieni osa maa- ja puutarhatiloista on mukana näissä tilastoissa.

Vuotuiset tiedot on laskettu vuosineljänneskohtaisista tiedoista siten, että on laskettu yhteen vuosineljänneskohtaisesti ilmoitetut lukumäärätiedot aloittaneista ja lopettaneista yrityksistä sekä keskiarvot vuosineljänneskohtaisista yrityskantatiedoista.

3.5. Pohjoisen tuen taloudellinen merkitys

Tarkasteltaessa pohjoisen tuen taloudellista merkitystä maataloilla, mittarina käytetään pohjoisen tuen osuutta maatalouden kokonaistuotosta ja yrittäjätulosta sekä laskennallista yrittäjätuloa ilman pohjoista tukea. Tarkastelu perustuu Luken FADN/kannattavuuskirjanpitoaineistosta laskettuihin painotettuihin tuloksiin. Vuonna 2024 noin 54 prosenttia FADN-tilakokoalrajan, 15 000 SO-euroa ylittävistä Suomen maa- ja puutarhatalousyrityksistä sijaitsi pohjoisen tuen alueella. FADN/kannattavuuskirjanpitolitoista pohjoisen tuen alueella sijaitsi noin 63 prosenttia, noin 340 FADN/kirjanpitolitaa.

Pohjoinen tuki sisältää kansallisesti rahoitettavat kotieläin- ja hehtaariperusteiset tuet. Investointitukia ei ole huomioitu tarkastelussa. Kokonaistuotto kuvaa tuotannon arvon ja tukien summaa. Yrittäjätulo on se osa kokonaistuotosta, mikä jää kustannusten jälkeen yrittäjäperheen työpalkaksi ja oman pääoman koroksi. Kannattavuuskerroin on suhteellinen mittari, joka soveltuu erikokoisten maatilojen ja eri tuotantosuuntien vertailuun.

3.5.1. Pohjoisen tuen osuus kokonaistuotosta

Pohjoisen tuen osuus kokonaistuotosta on hieman pienentynyt tarkastelujaksojen aikana (Taulukko 7). Muutos johtuu kokonaistuottojen kasvusta, jota ovat vauhdittaneet rakennekehitys ja tuottajahintojen nousu.

C-tukialueita keskenään vertailtaessa tuen osuus kokonaistuotosta kasvaa pohjoiseen siirryttäessä. C1- ja C2-alueilla osuus on ollut alle kymmenen prosenttia, kun taas C2p- ja C3-alueilla osuus on hieman korkeampi. Tämä johtuu erityisesti maidon ja nautojen korkeammista tukitasoista pohjoisemmilla alueilla. C4-alueella tilojen määrä oli liian pieni luotettavien tulosten esittämiseksi.

Taulukko 7. Pohjoisen tuen osuus (%) maatalouden kokonaistuotosta C-tukialueilla eri tarkastelujaksoilla (Luke Taloustohtori a).

Tarkastelujakso	C1-alue	C2-alue	C2p-alue	C3-alue	C4-alue
2011–2015	7,5 %	9,4 %	11,5 %	17,0 %	29,3 %
2016–2020	6,7 %	9,8 %	11,3 %	17,1 %	-
2021–2024	5,3 %	8,6 %	10,5 %	15,8 %	-

"-" tarkoittaa, että aineistossa havaintojen lukumäärä liian pieni tulosten esittämiseksi.

Pohjoisen tuen osuus kokonaistuotosta vaihtelee tuotantosuunnittain sekä pohjoisten tukialueiden sisällä myös tuotantosuunnittain. Kaikkien tuotantosuuntien osalta tarkastelu tukialueittain ei kuitenkaan ole mahdollista aineiston pienen tilamäärän vuoksi.

Viljan- tai muuta kasvinviljelyä päätuotantosuuntanaan harjoittavilla tiloilla pohjoisen tuen osuus kokonaistuotosta oli alle 2 % vuosina 2021–2024. Sen sijaan lypsykarja- ja muilla nautakarjatiltoilla pohjoisen tuen osuus kasvaa pohjoisemmille tukialueille siirryttäessä. C1- ja C2-alueiden lypsykarjatiltoilla osuus on alle kymmenen prosenttia, kun taas pohjoisemmilla alueilla se on noin 11–17 % (Taulukko 8).

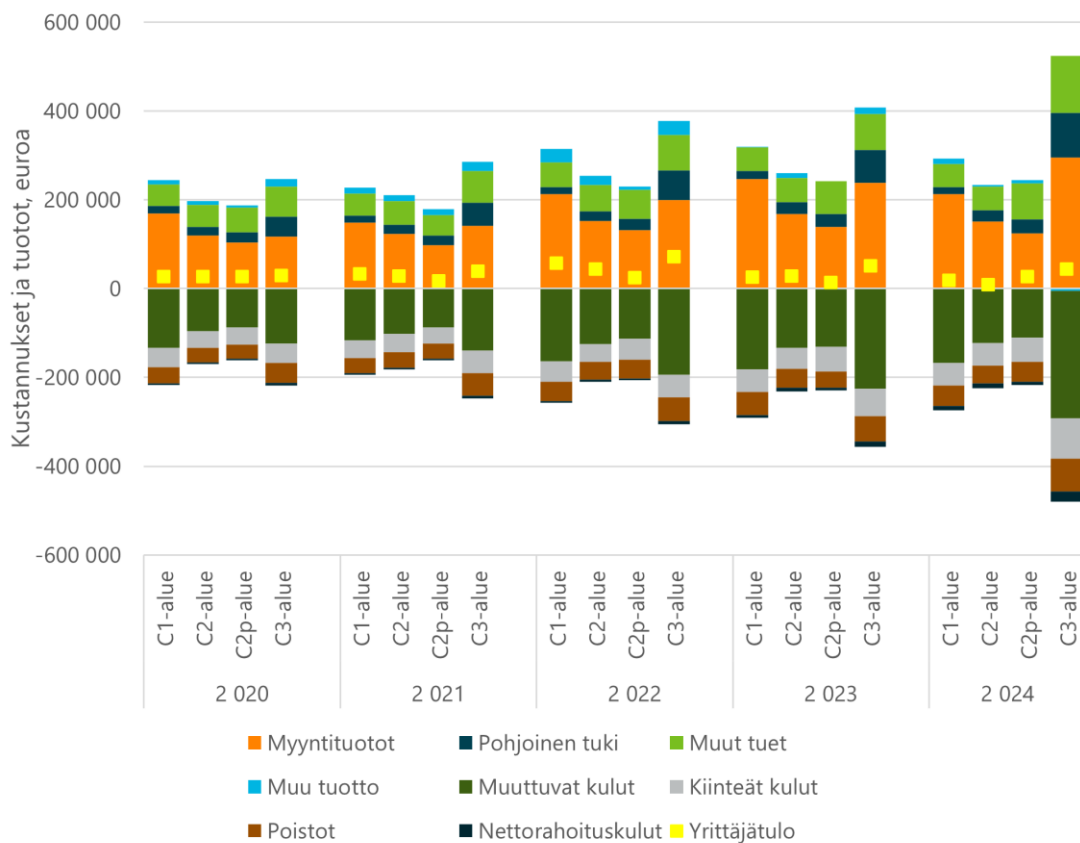
Taulukko 8. Pohjoisen tuen keskimääräinen osuus (%) maatalouden kokonaistuotosta eräissä tuotantosuunnissa tukialueittain vuosina 2021–2024. (Luke Taloustohtori a).

Tukialue	Viljatilat	Muut kasvinviljelytilat	Lypsykarjatilat	Muut nautakarjatilat
C1	1,0 %	1,1 %	9,2 %	12,4 %
C2	1,8 %	1,4 %	9,8 %	12,0 %
C2P	-	-	11,0 %	11,7 %
C3	-	-	16,7 %	16,8 %
C4	-	-	-	-

"-" tarkoittaa, että aineistossa tapausten lukumäärä on liian pieni tulosten esittämiseksi.

3.5.2. Pohjoisen tuen osuus yrittäjätulosta

Pohjoisen tuen osuutta yrittäjätulosta tarkastellaan Taloustohtori-aineiston perusteella. Tiedot ovat saatavissa C1-, C2-, C2p- ja C3-alueilta, mutta C4-alueelta ei ole riittävästi havaintoja. Tarkastelujakson aikana tuottojen, kustannusten ja yrittäjätulon vaihtelu on ollut poikkeuksellista erityisesti Venäjän hyökkäyssodan vaikutusten vuoksi (Kuva 25).

Kuva 25. Tuotot ja kustannukset sekä yrittäjätulo vuosittain keskimäärin tukialueilla C1–C3 (Luke Taloustohtori a).

Pohjoisella tuella on keskeinen merkitys pohjoisten alueiden yrittäjätulon muodostuksessa. Tukialueesta riippuen sen osuus yrittäjätulosta on ollut 57–151 % (Taulukko 9). Yli 100 prosentin arvo tarkoittaa, että laskennallisesti yrittäjätulo olisi ollut negatiivinen, mikäli pohjoinen tuki poistetaan muiden tekijöiden pysyessä ennallaan. Keskimäärin pohjoisen tuen osuus oli 113 %, mikä tarkoittaa laskennallisesti, että ilman pohjoista tukea yrittäjätuloa ei olisi kertynyt tarkastelujaksolla lainkaan.

Taulukko 9. Pohjoisen tuen osuus yrittäjätulosta eri tukialueilla vuosina 2020–2024 (Luke Taloustohtori a).

	2020	2021	2022	2023	2024	Keskiarvo
C1-alue	60 %	46 %	29 %	67 %	84 %	57 %
C2-alue	71 %	73 %	50 %	94 %	272 %	112 %
C2p-alue	88 %	125 %	106 %	219 %	118 %	131 %
C3-alue	155 %	133 %	93 %	145 %	228 %	151 %

On kuitenkin huomattava, että tällainen laskelma perustuu oletukseen nykyisestä tuotanto- ja kustannusrakenteesta eikä se huomioi mahdollisia pidemmän aikavälin sopeutumismuutoksia maataloilla tai maatalouspolitiikassa. Käytännössä maatilat olisivat todennäköisesti sopeuttaneet tuotantoaan, investointejaan ja kustannusrakennettaan ilman nykymuotoista pohjoista tukea. Myös maatalouspolitiikan kokonaisuus, mukaan lukien tukien alueellinen kohdentuminen, olisi voinut muodostua erilaiseksi ilman pohjoista tukea.

3.6. Ympäristön tilan kehitys

Pohjoisen tuen ympäristövaikutukset syntyvät välillisesti maataloustuotannon kautta. Tuki kohdistuu pääosin tuotantosidonnaisesti maidontuotantoon ja muuhun kotieläintuotantoon sekä tietyiltä osin kasvintuotantoon, mikä vaikuttaa tuotannon määrään, panoskäyttöön, maankäyttöön ja ravinnevirtoihin. Pohjoinen tuki ei kuitenkaan sisällä erillisiä kohdennettuja ympäristöehtoja, vaan sen ympäristövaikutuksia on tarkasteltava osana EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) kokonaisuutta.

EU:n maataloustukien saamiseksi myös pohjoisen tukialueen maatiloja koskevat samat CAP-järjestelmän ehdollisuusvaatimukset kuin muitakin suomalaisia maatiloja. Näihin sisältyvät muun muassa hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset (GAEC) sekä lakisääteiset hoito-vaatimukset (SMR). Lisäksi ympäristövaikutuksiin vaikuttavat luonnonhaittakorvaus sekä ympäristö- ja ilmastokorvausjärjestelmät.

Vuonna 2024 pohjoisen tukialueen maatiloista 75,1 % sitoutui ympäristökorvauksen ja 97,3 % ekojärjestelmän ehtoihin. Muualla Suomessa vastaavat luvut olivat 74,8 % ja 91,1 %, eli maatalouden ympäristötoimiin sitoudutaan pohjoisella tukialueella hieman muuta Suomea laajemmin.

Tässä arvioinnissa ympäristön tarkastelu keskittyy kolmeen keskeiseen kysymykseen: (i) maataloudesta aiheutuvaan ravinnekuormitukseen, (ii) maatalousympäristön monimuotoisuuteen sekä (iii) maatalouden ilmastopäästöihin pohjoisen tuen alueella. Tarkastelu on luonteeltaan kuvailevaa, eikä yksittäisen tukimuodon vaikutuksia voida erottaa täsmällisesti muista samanaikaisista politiikkatoimista tai yleisestä rakennekehityksestä.

3.6.1. Ravinnekuormituksen kehitys pohjoisen tuen alueella

Typpi- ja fosforitaseiden avulla voidaan arvioida maatalousalueilta tulevan vesistökuormituksen riskiä. Ravinnetase kuvaa peltoon lisättyjen ravinteiden (kg/ha) ja sadon mukana poistuneiden ravinteiden (kg/ha) erotusta. Mitä pienempi tase on, sitä vähemmän peltoon jää huuhtoutumiselle alttiita ravinteita. Negatiivinen tase tarkoittaa, että sadon mukana poistuu enemmän ravinteita kuin lannoituksessa lisätään.

Ravinnetaseet kuvaavat kuitenkin ensisijaisesti potentiaalista ravinnekuormitusriskiä eivätkä suoraan toteutunutta vesistökuormitusta. Toteutuneeseen ravinnehuhtoumaan vaikuttavat merkittävästi myös sää- ja hydrologiset olosuhteet, kuten sademäärä, rankkasateet, talviaikainen valunta ja routaolosuhteet, jotka voivat vaihdella huomattavasti vuosittain. Lisäksi tarkastelujakso 2021–2024 on suhteellisen lyhyt ravinnekuormituksen pitkäaikaisen kehityksen arvioimiseksi, minkä vuoksi tuloksia on syytä tulkita suuntaa antavina.

Taulukossa 10 esitetään ELY-keskuksittain keskimääräiset typpi- ja fosforitaseet vuosina 2016–2020 ja 2021–2024. Koko maan tasolla typpitase on pysynyt lähes ennallaan (49,1 → 49,3 kg/ha), kun taas fosforitase on pienentynyt (4,7 → 4,3 kg/ha), mikä viittaa fosforiylijäämän ja siihen liittyvän huuhtoutumisriskin lievään vähenemiseen.

Taulukko 10. Keskimääräiset alueelliset typpi- ja fosforitaseet vuosina 2016–2020 ja vuosina 2021–2024 (Lähde: Luke).

Alue	Kuntia tukialueilla	Kg/ha	Keskimäärin vuosina 2016–2020	Keskimäärin vuosina 2021–2024
Koko maa		Typpitase	49,1	49,3
		Fosforitase	4,7	4,3
Uusimaa	AB	Typpitase	39,9	50,3
		Fosforitase	-0,6	1,1
Varsinais-Suomi	AB	Typpitase	57,7	63,1
		Fosforitase	2,3	3,3
Satakunta	AB ja C2	Typpitase	52,1	59,7
		Fosforitase	2,5	4,3
Häme	AB	Typpitase	34,8	37,6
		Fosforitase	-0,3	0,2
Pirkanmaa	AB, C1 ja C2	Typpitase	28	25,3
		Fosforitase	0,9	0,7
Kaakkois-Suomi	AB ja C1	Typpitase	29,2	37,3
		Fosforitase	-0,5	0,6
Etelä-Savo	AB, C1 ja C2	Typpitase	27,9	32,5
		Fosforitase	1,2	1,7
Pohjois-Savo	C1, C2 ja C2P	Typpitase	54,5	41,2
		Fosforitase	3,5	1,7
Pohjois-Karjala	C1, C2 ja C2P	Typpitase	15,1	23,2
		Fosforitase	0,5	1
Keski-Suomi	AB, C1 ja C2	Typpitase	27,8	29,2
		Fosforitase	1,3	1,4
Etelä-Pohjanmaa	C1 ja C2	Typpitase	55,6	39,5
		Fosforitase	5,4	2,9
Pohjanmaa	C1 ja C2	Typpitase	64,9	44,5
		Fosforitase	7,5	3,7
Pohjois-Pohjanmaa	C2, C2P ja C3	Typpitase	36,7	33,3
		Fosforitase	2,6	1,9
Kainuu	C2P ja C3	Typpitase	49	43,3
		Fosforitase	4,3	3,7
Lappi	C3 ja C4	Typpitase	41,1	33,2
		Fosforitase	3,8	2,4
Ahvenanmaa	AB	Typpitase	51,5	43,6
		Fosforitase	3,7	2,9

ELY-keskuksittain tarkasteltuna kehitys on kuitenkin ollut kaksijakoista. Useilla pohjoisen tuen alueeseen kuuluvilla ELY-keskuksilla ravinnetaseet ovat pienentyneet selvästi. Erityisesti Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa sekä typpi- että fosforitaseet ovat laskeneet huomattavasti. Myös Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Lapissa taseet ovat pienentyneet. Tämä viittaa siihen, että ravinteiden käytön tehokkuus on parantunut ja potentiaalinen ravinnekuormitusriski on vähentynyt näillä alueilla.

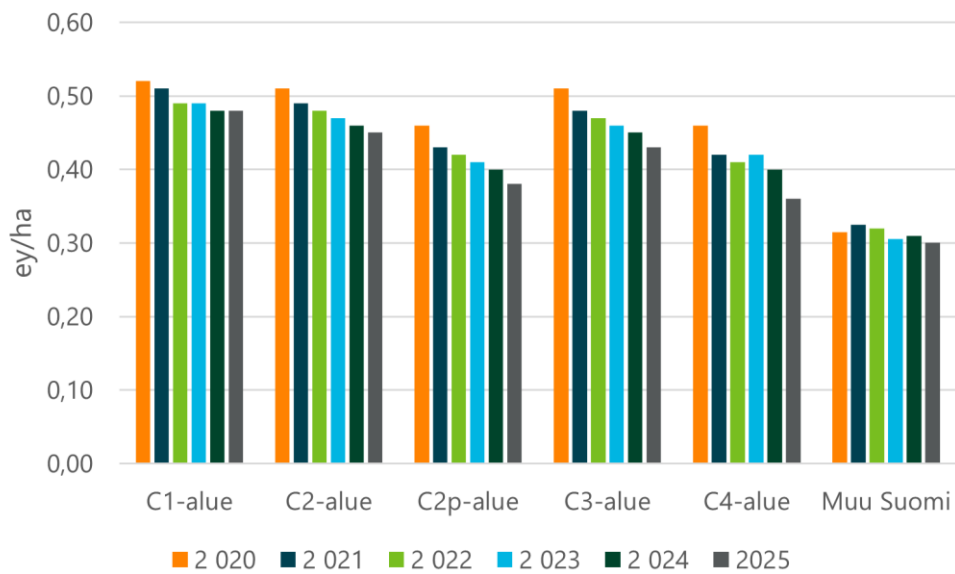
Toisaalta osassa alueista kehitys on ollut päinvastaista. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa typpitase on kasvanut merkittävästi (15,1 → 23,2 kg/ha) ja fosforitase kaksinkertaistunut, ja myös Etelä-Savossa sekä osin Keski-Suomessa taseet ovat kasvaneet. Näillä alueilla ravinneylijäämä ja siihen liittyvä huuhtoutumisriski ovat voineet lisääntyä, vaikka tasot ovat edelleen keskimäärin alempia kuin kotieläintuotannon keskittymäalueilla.

Etelä- ja länsiosissa maata, joista suuri osa on pohjoisen tuen alueen ulkopuolella, typpitaseet ovat pääosin kasvaneet (esim. Uusimaa, Varsinais-Suomi, Satakunta ja Kaakkois-Suomi), ja fosforitaseet ovat monin paikoin siirtyneet negatiivisista arvoista positiivisiksi. Tämä viittaa siihen, että ravinneylijäämä on näillä alueilla kasvanut tarkastelujaksolla.

Alueellisia eroja selittää pitkälti tuotantorakenne. Kotieläintuotannon keskittyminen erityisesti Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon alueille näkyy keskimääräistä korkeampina ravinnetaseina, vaikka tasot ovatkin laskeneet tarkastelujaksolla. Lannan ravinteiden määrä suhteessa kasvien ravinnetarpeeseen voi näillä alueilla muodostua korkeaksi, mikä lisää ravinneylijäämän riskiä.

Tuotannon intensiteettiä kuvaava eläinyksikkömäärän ja peltoalan suhde (eläintiheys) tukee tätä tulkintaa. Pohjoisen tuen alueella eläintiheys on keskimäärin korkeampi kuin muualla Suomessa (Kuva 26). Tarkastelujaksolla vuosina 2020–2025 eläintiheys on kuitenkin pienentynyt koko maassa, ja lasku on ollut suhteellisesti voimakkaampaa pohjoisen tuen alueella (–15 %) kuin muualla Suomessa (–5 %). Tämä kehitys on samansuuntainen ravinnetaseissa havaitun muutoksen kanssa ja viittaa siihen, että ravinnekuormituksen riski on vähentynyt erityisesti pohjoisilla kotieläinvaltaisilla alueilla.

Eläintiheyden aleneminen voi kuvastaa sekä tuotannon rakennemuutosta että ravinteiden käytön tehostumista (esim. lannan parempi hyödyntäminen suhteessa peltoalaan). Samalla se tukee osaltaan tulkintaa, jonka mukaan tuotannon alueellinen hajautuminen – johon pohjoinen tuki osaltaan vaikuttaa – voi lieventää ravinnekuormituksen paikallista kasautumista.

Kuva 26. Eläinyksikkömäärän suhde hehtaari määrään pohjoisilla tukialueilla ja muualla Suomessa vuosina 2020–2025 (Luke Taloustohtori c).

Pohjoinen tuki vaikuttaa osaltaan tuotannon alueelliseen sijoittumiseen, erityisesti lypsykarja- ja lihanautatalouden osalta. Tuen ansiosta kotieläintuotantoa harjoitetaan laajemmin myös pohjoisilla alueilla, mikä hajauttaa lannan ravinnekuormaa alueellisesti. Tarkastelujakson tulokset tukevat tätä tulkintaa: monilla pohjoisen tuen alueilla ravinnetaseet ovat pienentyneet samaan aikaan, kun eteläisemmässä Suomessa taseet ovat kasvaneet.

Ilman pohjoista tukea tuotanto olisi todennäköisesti keskittynyt voimakkaammin eteläiseen ja läntiseen Suomeen, mikä olisi voinut lisätä ravinnekuormituksen paikallista kasautumista näillä alueilla. Nyt havaittu kehitys, jossa ravinnetaseet ovat pienentyneet useilla kotieläinvaltaisilla alueilla, viittaa siihen, että tuotannon alueellinen hajautuminen yhdessä muiden ohjaukeinojen kanssa on voinut edistää ravinnekuormituksen hallintaa. Myös eläintiheyden pieneneminen, erityisesti pohjoisen tuen alueella, tukee havaintoa ravinnekuormitusriskin lievitymisestä tarkastelujaksolla.

Samalla on kuitenkin huomattava, että ravinnekuormituksen kehitykseen vaikuttavat merkittävästi myös muut tekijät, kuten lannoituksen optimointi, viljelykäytännöt sekä ympäristökorvausjärjestelmän toimenpiteet. Pohjoisen tuen vaikutus on siten välillinen ja kytkeytyy ennen kaikkea tuotannon määrään ja alueelliseen sijoittumiseen.

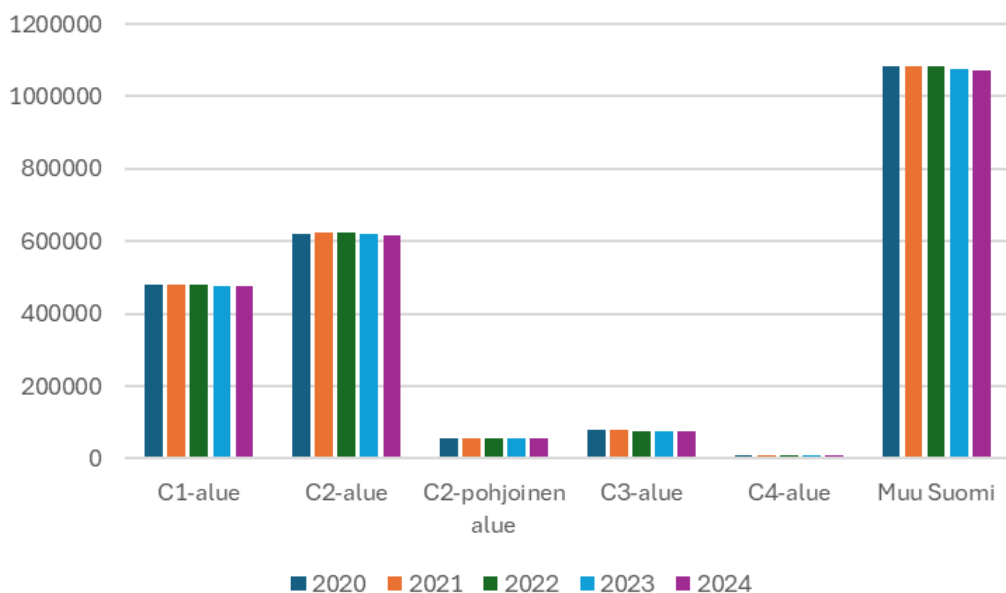
Kokonaisuutena tarkastellen ravinnetaseiden kehitys vuosina 2021–2024 on ympäristön kannalta osin myönteistä, erityisesti fosforitaseiden pienenemisen ja monien pohjoisten alueiden myönteisen kehityksen osalta. Samanaikaisesti alueelliset erot ovat kuitenkin kasvaneet, ja osassa maata ravinnekuormitusriski on voinut lisääntyä. Tämä korostaa tarvetta kohdentaa ravinnekuormituksen hallintatoimia alueellisten erityispiirteiden mukaisesti.

Pohjoisen tuen rooli tässä kehityksessä on välillinen ja kytkeytyy ennen kaikkea sen vaikutuksiin tuotannon määrään ja alueelliseen sijoittumiseen. Tarkastelujakson tulokset, joissa ravinnetaseet ovat kehittyneet eri tavoin eri alueilla, korostavat sitä, että tuen vaikutuksia ravinnekuormitukseen on arvioitava osana laajempaa maatalous- ja ympäristöpolitiikan kokonaisuutta.

3.6.2. Maankäyttö ja maatalousalueiden monimuotoisuus pohjoisen tuen alueella

Peltoala on säilynyt pohjoisen tuen alueella aktiivisessa käytössä, mikä edistää avoimien maisema-alueiden säilymistä (Kuva 27). Samalla se ylläpitää maatalouskäytössä olevien alueiden jatkuvuutta ja ehkäisee peltojen metsittymistä sekä maatalousmaiseman sulkeutumista erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Aktiivinen viljely ylläpitää myös maatalousympäristöihin liittyviä elinympäristöjä ja maisemarakenteita, joilla on merkitystä sekä luonnon monimuotoisuuden että maaseudun kulttuurimaiseman kannalta.

Tuotantonurmien osuus suhteessa yleisimpiin yksivuotisiin viljelykasveihin oli pohjoisen tuen alueella 1,35 vuonna 2024, kun taas muualla Suomessa sama suhdeluku oli 0,38. Yleisimpiin yksivuotisiin viljelykasveihin lukeutui tässä tapauksessa vehnä, ruis, ohra, kaura, herne, härkäpapu sekä rypsi ja rapsi. Pohjoinen tukialue on siis huomattavan nurmivaltaista verrattuna muuhun Suomeen, jossa tuotantonurmien ala ei yllä edes puoleen yleisimmistä yksivuotisista viljelykasveista.

Kuva 27. Käytössä oleva peltoala (ha) pohjoisen tuen alueella ja muualla Suomessa vuosina 2020–2024 (Aineistolähde: Ruokavirasto).

Luontoarvoiltaan arvokkaiden maatalousalueiden sijoittumista ja kehitystä tarkastellaan HNV-indikaattorin (High Nature Value) avulla. Indikaattori kuvaa maatalousympäristöjen monimuotoisuutta tukevien elinympäristöjen runsautta. Se ei suoraan mittaa lajistoa, vaan tuotantorakenteeseen ja maankäyttöön perustuvaa potentiaalia ylläpitää monimuotoista maatalousluontoa. Indikaattori muodostetaan tukirekisteriaineistoihin perustuvista muuttujista, kuten luonnonlaitumien ja -niittyjen osuudesta, ympäristösopimusaloista, peltolohkojen reunatiheydestä, ekstensiivisen viljelyn osuudesta sekä kotieläintilojen esiintymisestä.

Taulukossa 11 esitetään HNV-maatalousmaan keskimääräinen osuus maatalousmaasta vuosina 2011–2015, 2016–2020 ja 2021–2024. Koko maan tasolla HNV-alueiden osuus on laskenut selvästi tarkastelujaksolla (9,2 % → 8,8 % → 6,9 %), mikä viittaa maatalousympäristöjen monimuotoisuutta tukevien piirteiden heikkenemiseen. Vastaava kehitys näkyy myös pohjoisen tuen alueella. On kuitenkin huomattava, että muutosta selittävät osaltaan myös ohjelma-kausien väliset muutokset indikaattorin määrittelyssä ja tulkinnassa sekä viljelijöiden

sitoutuminen ympäristökorvausjärjestelmään ja tilamäärän väheneminen, eikä kehitystä voida tulkita yksiselitteisesti todelliseksi muutokseksi maatalousympäristöjen monimuotoisuudessa.

Alueellisesti tarkasteltuna HNV-osuudet ovat edelleen korkeimpia pohjoisen ja itäisen Suomen alueilla, kuten Lapissa, Kainuussa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. Näillä alueilla maatalous on keskimäärin ekstensiivisempää ja kotieläintuotannon sekä nurmivaltaisen viljelyn osuus suurempi, mikä tukee monimuotoisuutta. Kuitenkin myös näillä alueilla HNV-osuudet ovat pienentyneet merkittävästi. Erityisen voimakasta lasku on ollut Pohjois-Savossa (-28,6 %), Pohjois-Karjalassa (-26,0 %) ja Lapissa (-23,1 %).

Myös muilla pohjoisen tuen alueilla, kuten Pohjois-Pohjanmaalla, Keski-Suomessa ja Etelä-Savossa, HNV-osuudet ovat laskeneet. Poikkeuksena aiempaan tarkastelujaksoon nähden on se, että lasku on nyt varsin johdonmukaista lähes kaikilla alueilla, eikä selviä alueita, joilla kehitys olisi ollut myönteistä, juuri ole.

Taulukko 11. Luontoarvoltaan arvokkaiden maatalousalueiden keskimääräiset osuudet (%) maatalousmaasta ELY-keskuksittain vuosina 2011–2015, 2016–2020 ja 2021–2024 (Lähde: Luke).

Alue	Kuntia tukialueilla	Keskimäärin vuosina 2011–2015	Keskimäärin vuosina 2016–2020	Keskimäärin vuosina 2021–2024	Muutos-% 2016–2020 → 2021–2024
Koko maa		9,2	8,8	6,9	-21,9
Uusimaa		5,0	5,4	4,7	-12,8
Varsinais-Suomi	AB	5,2	5,5	5,1	-6,6
Satakunta		5,0	4,8	3,8	-21,2
Häme	AB	4,9	4,8	3,6	-25,8
Pirkanmaa		8,6	9,0	7,3	-18,4
Kaakkois-Suomi	AB ja C2	4,5	4,5	3,7	-16,9
Etelä-Savo		18,0	17,1	14,2	-17,3
Pohjois-Savo	AB	14,1	12,2	8,7	-28,6
Pohjois-Karjala		15,7	14,6	10,8	-26,0
Keski-Suomi	AB, C1 ja C2	11,5	12,2	10,4	-14,6
Etelä-Pohjanmaa		3,0	2,5	1,6	-35,5
Pohjanmaa	AB ja C1	5,9	5,5	4,6	-16,7
Pohjois-Pohjanmaa		10,6	10,2	7,9	-22,5
Kainuu	AB, C1 ja C2	29,0	33,2	27,2	-18,0
Lappi		44,1	44,0	33,9	-23,1
Ahvenanmaa	C1, C2 ja C2P	74,0	68,9	50,7	-26,5

Alueellisesti tarkasteltuna HNV-osuudet ovat edelleen korkeimpia pohjoisen ja itäisen Suomen alueilla, kuten Lapissa, Kainuussa, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. Näillä alueilla maatalous on keskimäärin ekstensiivisempää ja kotieläintuotannon sekä nurmivaltaisen viljelyn osuus suurempi, mikä tukee monimuotoisuutta. Kuitenkin myös näillä alueilla HNV-osuudet ovat pienentyneet merkittävästi. Erityisen voimakasta lasku on ollut Pohjois-Savossa (-28,6 %), Pohjois-Karjalassa (-26,0 %) ja Lapissa (-23,1 %).

Myös muilla pohjoisen tuen alueilla, kuten Pohjois-Pohjanmaalla, Keski-Suomessa ja Etelä-Savossa, HNV-osuudet ovat laskeneet. Poikkeuksena aiempaan tarkastelujaksoon nähden on se, että lasku on nyt varsin johdonmukaista lähes kaikilla alueilla, eikä selviä alueita, joilla kehitys olisi ollut myönteistä, juuri ole.

Etelä- ja länsiosissa Suomea HNV-osuudet ovat jo lähtökohtaisesti matalampia, ja ne ovat edelleen pienentyneet. Erityisen alhaisia osuudet ovat Etelä-Pohjanmaalla ja Kaakkois-Suomessa. Tämä heijastaa intensiivisempää tuotantorakennetta ja yksipuolisempaa maankäyttöä.

HNV-indikaattorin kehitys on vahvasti yhteydessä kotieläintalouden ja erityisesti laidunnuksen muutoksiin. Kotieläintilojen määrän väheneminen sekä laidun- ja perinnebiotooppialojen supistuminen heikentävät monimuotoisuutta tukevia rakenteita. Vaikka pohjoinen tuki on osaltaan ylläpitänyt kotieläintuotantoa erityisesti C-tukialueella, kehitys viittaa siihen, ettei tämä ole riittänyt estämään monimuotoisuuden kannalta keskeisten maankäyttömuotojen vähenemistä.

Pohjoisella tuella voidaan edelleen katsoa olevan monimuotoisuutta ylläpitävä vaikutus siinä mielessä, että se tukee kotieläintuotannon säilymistä alueilla, joilla sillä on keskeinen rooli maisemarakenteen ja elinympäristöjen monipuolisuuden kannalta. Ilman tukea kotieläintuotannon väheneminen ja tuotannon keskittyminen voisivat olla vielä voimakkaampia, mikä todennäköisesti heikentäisi monimuotoisuutta erityisesti pohjoisilla alueilla.

Samanaikaisesti kehitys osoittaa, että maatalousympäristöjen monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää kohdennettuja toimenpiteitä, kuten perinnebiotooppien hoitoa ja laidunnuksen ylläpitämistä, joita toteutetaan pääasiassa ympäristökorvausjärjestelmän kautta. Pohjoisen tuen vaikutus monimuotoisuuteen on siten välillinen ja riippuvainen sen vaikutuksista tuotantorakenteeseen.

Kokonaisuutena tarkastellen HNV-indikaattorin kehitys vuosina 2021–2024 viittaa maatalousympäristöjen monimuotoisuuden heikkenemiseen koko maassa, myös pohjoisen tuen alueella. On kuitenkin huomattava, että kehitykseen vaikuttavat useat samanaikaiset tekijät, kuten ohjelmakausien väliset muutokset indikaattorin määrittelyssä ja tulkinnessa, viljelijöiden sitoutuminen ympäristökorvausjärjestelmään sekä tilamäärän väheneminen, eikä havaittua muutosta voida tulkita yksiselitteisesti todelliseksi monimuotoisuuden muutokseksi. Pohjoisen tuen rooli tässä kehityksessä on välillinen ja kytkeytyy ennen kaikkea sen vaikutuksiin tuotannon määrään ja alueelliseen sijoittumiseen. Näin ollen sen vaikutuksia monimuotoisuuteen on tarkasteltava osana laajempaa maatalous- ja ympäristöpolitiikan kokonaisuutta.

Monimuotoisuutta tukevat ympäristösopimukset

Edellä esitetty kehitys korostaa kohdennettujen monimuotoisuustoimenpiteiden merkitystä. Suomen CAP-suunnitelmassa maatalousympäristön monimuotoisuutta edistetään erityisesti ympäristökorvausjärjestelmään sisältyvien ympäristösopimusten kautta, kuten perinnebiotooppien hoidolla, luonnonlaidunten ylläpidolla sekä alkuperäisrotujen kasvatuksella. Pohjoisen tuen rooli kytkeytyy tähän kokonaisuuteen välillisesti: se ylläpitää kotieläintuotantoa pohjoisilla alueilla ja siten mahdollistaa esimerkiksi laidunnuksen perustuvien hoitotoimenpiteiden toteuttamisen.

Ympäristösopimusten alueellinen jakautuminen osoittaa, että merkittävä osa monimuotoisuutta tukevista toimenpiteistä kohdistuu pohjoisen tuen alueelle (liite 1). Vuonna 2024 Manner-Suomen alkuperäisrotueläinten kasvattamissopimuksista 56 % ja maatalousluonnon ja maisemanhoitosopimuksista 57 % oli tehty C-alueella. Useiden yksittäisten alkuperäisrotujen osalta C-alueen osuus on tätäkin suurempi, esimerkiksi pohjoissuomenkarjan (75 %) ja suomenlampaiden (72 %) osalta. Myös maatalousluonnon ja maiseman hoitoa koskevista sopimuksista suuri osa sijoittuu C-alueelle, kuten 57 % perinnebiotooppien hoitosopimuksista ja 70 % kunnostusraivaukseen liittyvistä sopimuksista.

Tulokset viittaavat siihen, että pohjoisen tuen alueilla on keskeinen rooli erityisesti sellaisten monimuotoisuustoimenpiteiden toteutuksessa, jotka liittyvät ekstensiiviseen tuotantoon ja perinteisiin maankäyttömuotoihin. Tämä on linjassa myös HNV-indikaattorin kanssa, jonka perusteella monimuotoisuutta tukevien elinympäristöjen osuus on keskimääräistä suurempi juuri näillä alueilla, vaikka kehityssuunta onkin ollut laskeva.

Kokonaisuutena tarkastellen ympäristösopimusten kohdentuminen tukee käsitystä siitä, että pohjoisen tuen alueilla on keskeinen merkitys maatalousympäristön monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden elinympäristöjen ylläpidossa. Samalla HNV-indikaattorin heikkenevä kehitys osoittaa, että nykyiset toimenpiteet eivät ole riittäneet pysäyttämään monimuotoisuuden vähenemistä. Pohjoisen tuen rooli tässä kokonaisuudessa on välillinen: se luo edellytyksiä monimuotoisuustoimenpiteiden toteuttamiselle, mutta varsinainen ohjausvaikutus syntyy ympäristökorvausjärjestelmän kautta.

3.6.3. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen kehitys pohjoisen tuen alueella

Kasvihuonekaasupäästöjen kehitystä pohjoisen tuen alueella tarkastellaan Luken FADN/kannattavuuskirjanpitotiloille määritettyjen kasvihuonekaasupäästöjen avulla. FADN/kannattavuuskirjanpitotilat edustavat taloudelliselta tilakooltaan vähintään 15 000 SO-euron maa- ja puutarhatalousyrityksiä. Vuonna 2024 nämä tilat tuottivat 96,5 prosenttia pohjoisen tuen alueen maa- ja puutarhatalouden tuotannosta, joten tarkastelu kattaa kutakuinkin vastaavan osuuden alueen maa- ja puutarhatalouden kasvihuonekaasupäästöistä.

Tässä tarkastelussa esitettävät tulokset on laskettu FADN/kannattavuuskirjanpitotilojen yritys-kohtaisista päästöistä painottamalla ja summaamalla ne edustamaan kokonaispäästöjä tuki-alueittain. Laskentatulokset on julkaistu Luke Taloustohtorin Maatalouden kasvihuonekaasulaskenta -palvelussa (Luke Taloustohtori d). Laskenta perustuu IPCC:n kasvihuonekaasuinventaarioiden periaatteisiin, ja siinä huomioidaan maatalouden, maankäytön ja energiankäytön kasvihuonekaasupäästöt (Taulukko 12).

Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt koostuvat tuotantoeläinten ruoansulatuksen ja lannankäsittelyn metaanipäästöistä ja lannankäsittelyn metaanipäästöistä sekä maaperän ja lannankäsittelyn dityppioksidipäästöistä ja kalkituksen hiilidioksidipäästöistä.

Taulukko 12. Tarkastelussa käytettävä kasvihuonekaasupäästöjen ryhmittely (Luke Taloustohtori d).

Maatalouden kasvihuonepäästöt
Tuotantoeläinten ruoansulatuksen metaani
Tuotantoeläinten lannankäsittelyn metaani
Tuotantoeläinten lannan käsittelyn dityppioksidi
Maankäytön kasvihuonepäästöt
Eloperäisten peltojen hiilidioksidi
Kivennäismaiden peltojen hiilidioksidi
Energian hiilidioksidipäästöt
PÄÄSTÖT YHTEENSÄ, tonnia CO₂ ekv

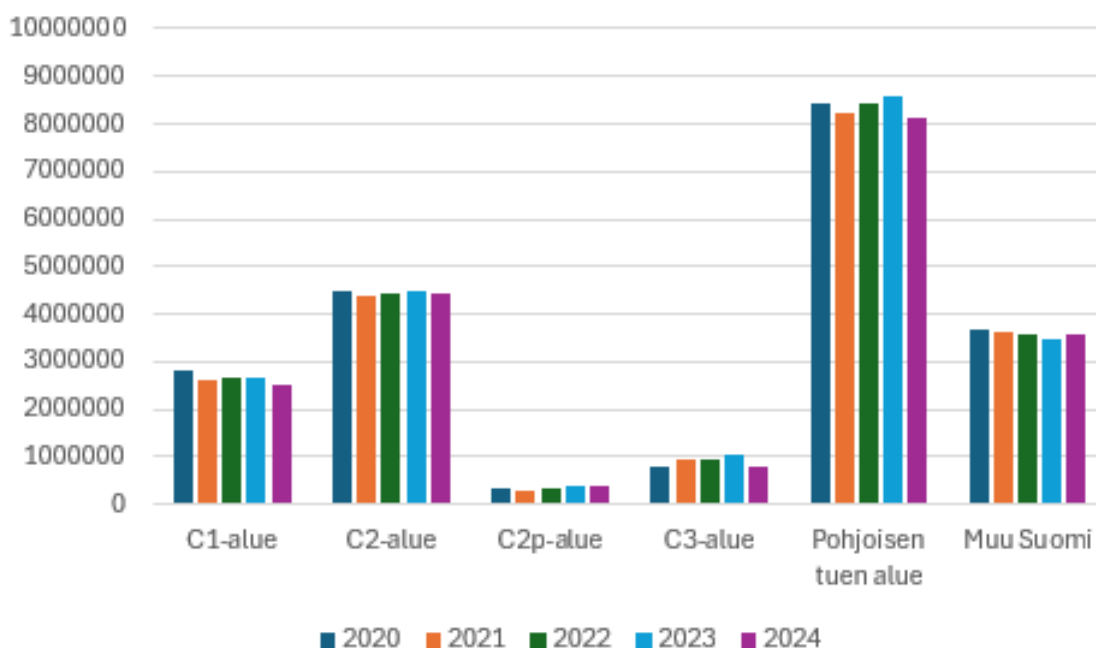
Maankäytön päästöissä huomioidaan eloperäisten peltojen hiilidioksidipäästöt. Kivennäismaiden hiilidioksidipäästöt on jätetty tarkastelun ulkopuolelle, koska niiden hehtaarikohtaiset päästöt ovat selvästi pienempiä kuin eloperäisillä mailla. Lisäksi kivennäismaiden osuus on pohjoisen tuen alueella muuta Suomea vähäisempi ja kasvihuonekaasupäästöjen kannalta keskeisemmässä asemassa ovat eloperäiset maat. Rajauksella ei siten arvioida olevan merkittävää vaikutusta tarkastelun kokonaiskuvaan.

Maatalouden ja maankäytön päästöjen lisäksi tarkastelussa huomioidaan energian käytön hiilidioksidipäästöt. IPCC:n laskentaperiaatteiden mukaisesti tarkastelussa huomioidaan fossiilisen energian käyttö, mutta ei maatalous- ja puutarhayritysten bioenergian käyttöön liittyviä päästöjä.

Kuvassa 28 esitetään kasvihuonepäästöjen kehitys tukialueittain vuosina 2020–2024. Tarkastelu sisältää tukialueet C1, C2, C2p ja C3. Pohjoisinta C4-tukialuetta ei ole mukana tarkastelussa, koska FADN/kannattavuuskirjanpitoiltojen määrä jää alueella tietosuojaan edellyttämän vähimmäistason alapuolelle tilakoon alarajan noustua tarkastelukaudella eli lähes kaksinkertaiseksi. C4-alueella oli vuonna 2024 yhteensä 97 tätä suurempaa maa- ja puutarhatalousyritystä, joten alueen vaikutus pohjoisen tuen alueen kokonaistuloksiin on vähäinen.

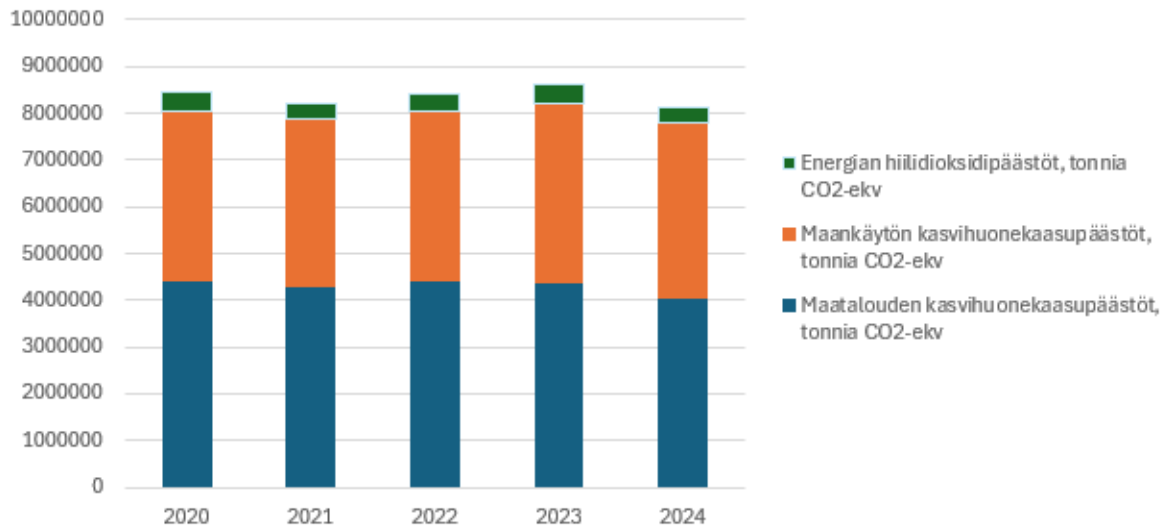
Pohjoisen tuen alueen kasvihuonekaasupäästöt vähenivät vuosina 2020–2024 kokonaisuutena noin 3,6 prosenttia. Myös muualla Suomessa päästöt vähenivät, mutta hieman hitaammin, noin 2 prosenttia. Pohjoisen tuen alueen päästötaaso on kuitenkin edelleen selvästi muuta maata korkeampi, mikä selittyy erityisesti eloperäisten peltojen ja tuotantoeläinten suurempana osuutena.

Kasvihuonepäästöt vähenivät tarkastelujaksolla kaikilla pohjoisen tuen alueilla, lukuun ottamatta C2p-tukialuetta, jossa päästöt kasvoivat lievästi. C2p-tukialueen osuus pohjoisen tuen alueen kaikista kasvihuonepäästöistä oli kuitenkin vuonna 2024 vain 4,8 prosenttia.

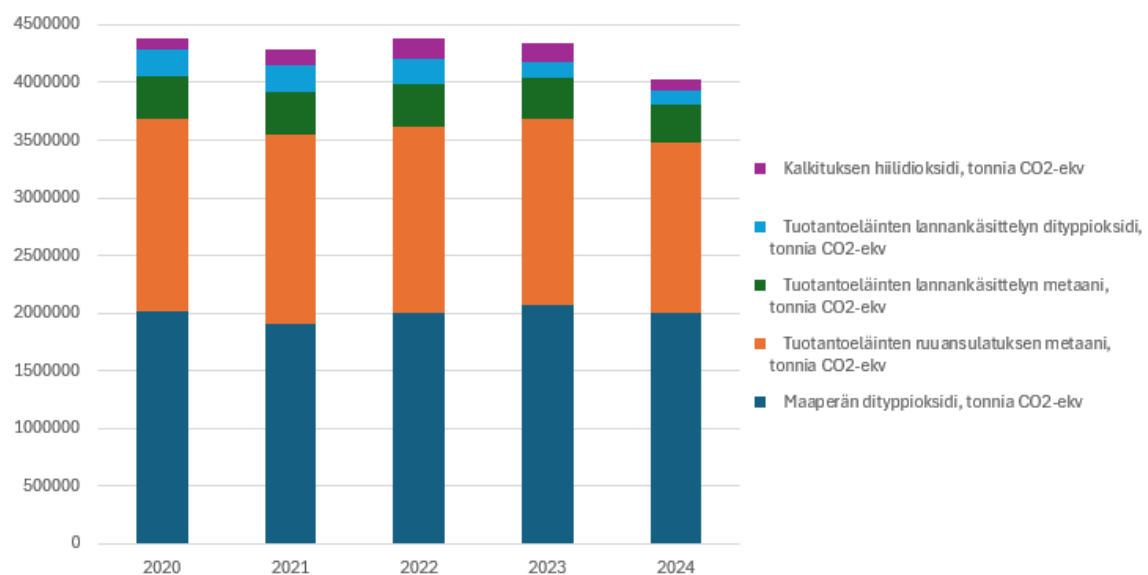
Kuva 28. Pohjoisen tuen alueiden (C1, C2, C2p, C3) sekä muun Suomen kasvihuonekaasupäästöt (tonnia CO₂ ekv) vuosina 2020–2024 (Luke Taloustohtori d).

Kuvassa 29 tarkastellaan kasvihuonekaasupäästöjen jakautumista maatalouden, maankäytön ja energiankäytön kesken. Maatalous ja maankäyttö aiheuttavat selvästi suurimman osan pohjoisen tuen alueen kasvihuonekaasupäästöistä, kun taas energian käytön osuus jää huomattavasti pienimmäksi. Tarkastelujaksolla 2020–2024 maataloudesta aiheutuvat päästöt ovat vähentyneet, samalla kun maankäyttöön liittyvät päästöt ovat kasvaneet kutakuinkin saman verran.

Kuva 29. Maatalouden, maankäytön ja energian kasvihuonekaasupäästöt ja näiden muodostamana kokonaissumma (tonnia CO₂ ekv) Pohjoisen tuen alueella vuosina 2020–2024 (Luke Talous-tohtori d).

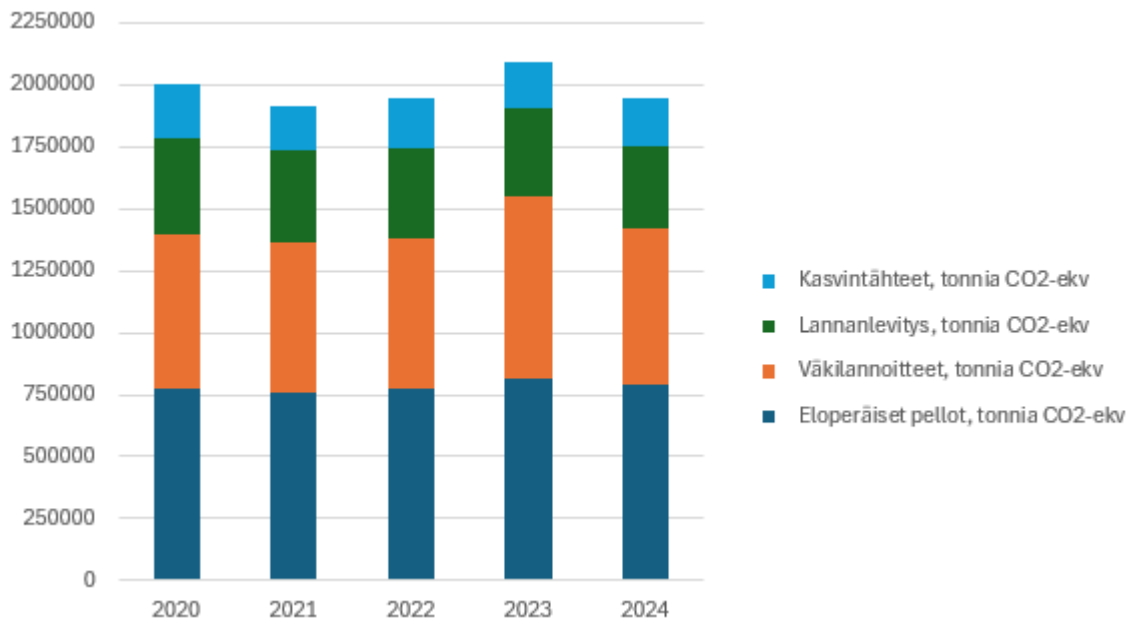
Kasvihuonekaasupäästöjen aleneminen pohjoisen tuen alueella liittyy useisiin samanaikaisiin tekijöihin. Tarkastelukaudella kokonaispeltoala on pysynyt suhteellisen vakaana (ks. Kuva 27), samalla kun eläinyksiköiden määrä on pienentynyt voimakkaasti sekä kokonaisuutena että suhteessa peltoalaan (ks. Kuva 26). Näiden seurauksena maatalouden päästöt ja erityisesti tuotantoeläimiin liittyvät päästöt ovat vähentyneet tarkastelukaudella 2020–2024 (ks. Kuva 30).

Kuva 30. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt päästöerittäin ja näiden muodostamana kokonaissummana (tonnia CO₂ ekv) Pohjoisen tuen alueella vuosina 2020–2024 (Luke Talous-tohtori d).

Maatalouden päästöihin sisältyvät maaperän dityppioksidipäästöt ovat pysytelleet kutakuinkin samalla tasolla tarkasteluvuosina 2020–2024. Päästöjä aiheutuu erityisesti eloperäisistä pelloista, väkilannoitteiden käytöstä, lannan levityksestä sekä kasvintähteistä (niittojäännökset yms.). Vuonna 2023 havaittava väkilannoitteisiin liittyvä dityppioksidipäästöjen kasvu näkyy lievänä poikkeamana muuten melko vakaassa kehityksessä (Kuva 31).

Energiankäytöstä aiheutuvat hiilidioksidipäästöt ovat puolestaan vähentyneet tarkastelujaksolla. Kehitys voi osaltaan liittyä siihen, että maatalo- ja puutarhayrityksissä bioenergian ja sähkön osuus energiankäytössä on kasvanut.

Kuva 31. Maaperän dityppioksidipäästöt päästöerittäin sekä näiden muodostamana kokonaissummana (tonnia CO₂ ekv) Pohjoisen tuen alueella vuosina 2020–2024 (MMM 2020–2024).

Kokonaisuutena tarkastellen maatalouden kasvihuonekaasupäästöt ovat vuosina 2020–2024 vähentyneet sekä pohjoisen tuen alueella että muualla Suomessa. Pohjoisen tuen alueella kehitystä ovat tukeneet erityisesti eläinmäärien ja eläintiheyden väheneminen sekä energiankäytön päästöjen aleneminen. Samanaikaisesti maankäyttöön liittyvät päästöt, erityisesti eloperäisiltä pelloilta, muodostavat edelleen merkittävän osan alueen kokonaispäästöistä.

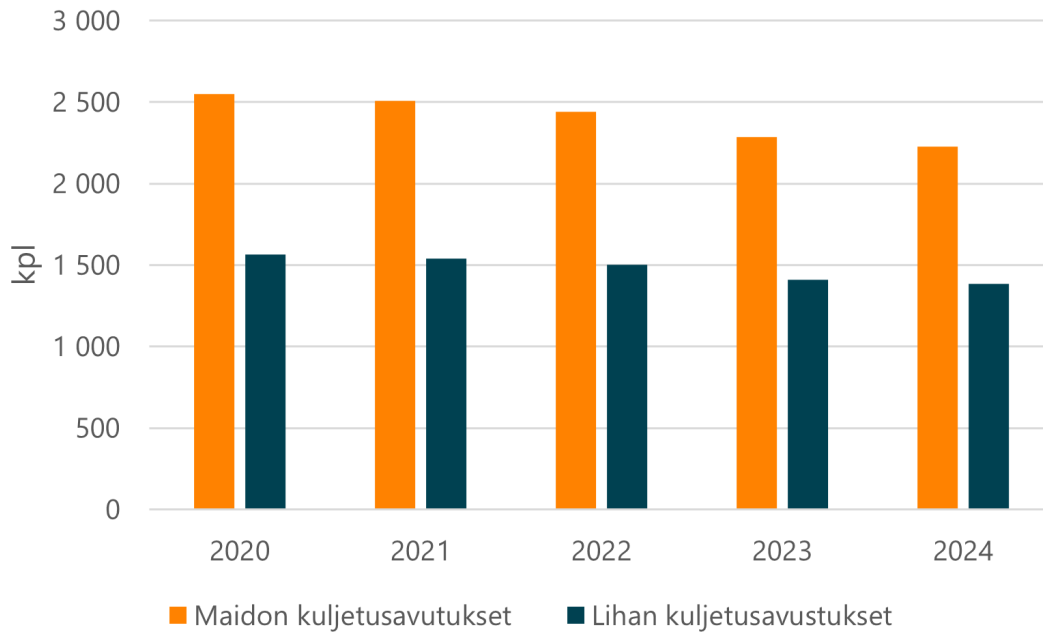
Pohjoisen tuen vaikutus päästökehitykseen on välillinen ja liittyy ennen kaikkea sen vaikutuksiin tuotannon määrään, rakenteeseen ja alueelliseen sijoittumiseen. Tuloksia on siten tarkasteltava osana laajempaa maatalous- ja ilmastopolitiikan kokonaisuutta.

3.7. Markkinoille saattaminen

Artiklan 142 mukaisesti pohjoisen tuen alueille C2p, C3 ja C4 voidaan maksaa kuljetustukea tietyille kunnille (liite 2). Kuljetustuen tavoitteena on varmistaa maataloustuotteiden markkinoille pääsy alueilta, jotka sijaitsevat kaukana jalostavan teollisuuden tuotantolaitoksista. Kuljetustuki yhdessä muun pohjoisen tuen kanssa luo edellytyksiä kotieläintuotannon harjoittamiseen näillä alueilla.

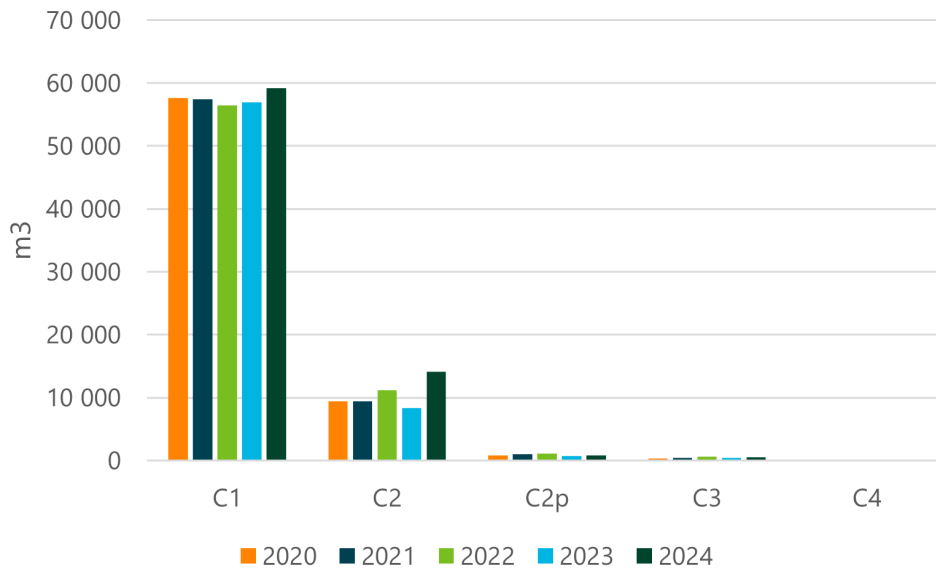
Kuljetustukea maksetaan lihan ja maidon kuljetusavustuksena (Kuva 32). Tuen suuruus vaihtelee kunnittain, koska tukeen vaikuttaa tuotteiden kuljetusetäisyys jalostuslaitoksesta. Vuonna 2024 lihan kuljetusavustus vaihteli 61,60–246,76 €/tonni ja maidon 1,96–41,05 €/1 000 litraa välillä.

Maatilojen lukumäärä on vähentynyt sekä maidon että lihan kuljetusavustuksiin oikeutetuissa kunnissa. Vuosina 2020–2024 maidon tilamäärä väheni keskimäärin 13 % ja lihantuotantotilojen 11 % kuljetusavustukseen oikeutetuissa kunnissa.

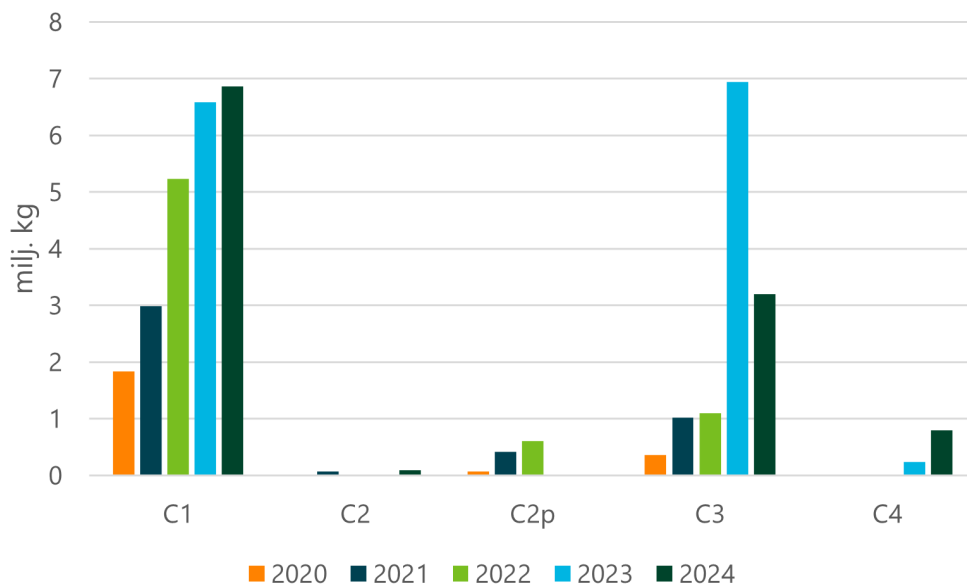
Kuva 32. Maidon ja lihan kuljetusavustuksiin oikeutettujen kuntien tilamäärän kehitys vuosina 2020–2024 (kpl) (MMM 2020–2024).

Kuljetustuen lisäksi tuotteiden markkinoille pääsyä edesautetaan puutarhatuotteiden sekä metsämarjojen ja metsäsienten varastointituilla. Puutarhatuotteiden varastointituki määräytyy tukikelpoisten puutarhatuotteiden varastomäärän, varastotyypin ja varastoitavan määrän perusteella. Puutarhatuotteiden varastointituen mukainen varastoitu määrä oli tarkastelujaksolla keskimäärin 69 400 kuutiometriä vuodessa, kun mukaan lasketaan sekä ilman lämpötilavalvontaa että valvonnan kanssa olevat varastointimäärät. Varastointimäärät kasvoivat noin 10 % tarkastelujaksolla. Suurimmat varastointimäärät sijoittuvat C1-alueella (Kuva 33).

Kuva 33. Puutarhatuotteiden varastointituen mukainen varastoitu määrä pohjoisen tuen alueella vuosina 2020–2024 (lämpötilaa valvotaan ja lämpötilaa ei valvota yhteensä, m³) (MMM 2020–2024).

Metsämarjojen ja -sienten varastointituki korvaa poimittujen ja varastoitujen metsämarjojen ja metsäsienten pitkäaikaisesta varastoinnista aiheutuneita kustannuksia. Sitä maksetaan luonnonvaraisille sienille, suomuuraimille ja muille luonnonvaraisille marjoille. Varastointituen mukainen varastoitu määrä oli tarkastelujaksolla keskimäärin 7,7 miljoonaa kiloa vuodessa, mutta määrät vaihtelivat voimakkaasti vuosittain (Kuva 34). Vaihteluun vaikuttavat erityisesti satotaso ja keräjäkapasiteetti. Varastoitu määrä on ollut alhaisimmillaan vuonna 2020 (2,2 milj. kg) ja korkeimmillaan vuonna 2023 (13,8 milj. kg). Suurimmat varastoidut määrät ovat olleet pohjoisen tuen alueista C1- ja C3 -alueella.

Kuva 34. Metsämarjojen ja sienten varastointituen mukainen varastoitu määrä pohjoisen tuen alueella vuosina 2020–2024 (kg) (MMM 2020–2024).

4. Johtopäätökset

Tässä arvioinnissa on tarkasteltu pohjoisen tuen vaikutuksia maatalouden rakenteeseen, tuotantoon, alueelliseen kohdentumiseen sekä maaseutualueiden elinvoimaisuuteen. Lisäksi on analysoitu tuen taloudellista merkitystä maataloilla sekä sen kytkentöjä ympäristön tilaan ja maatalouden ilmastovaikutuksiin. Tarkastelu perustuu pääosin vuosien 2020–2024 seuranta-tietoihin sekä osin pidempiin aikasarjoihin, joissa on hyödynnetty vertailua aiempiin arviointi-kausiin. Arvioinnin lähtökohtana on ollut EU:n liittymissopimuksen artiklaan 142 perustuva tukijärjestelmä sekä siihen liittyvä velvoite tarkastella tuen vaikutuksia pohjoisten alueiden maatalouden kehitykseen

Pohjoinen tuki muodostaa merkittävän osan Suomen maatalouden kansallisista tukijärjestelmistä ja on taloudelliselta volyymiltaan huomattava erityisesti C-tukialueilla. Tarkastelujaksolla pohjoista tukea on maksettu keskimäärin hieman yli 300 miljoonaa euroa vuodessa, ja tuki on kohdistunut pääosin kotieläintuotantoon, erityisesti maidon- ja naudanlihan tuotantoon. Tuki-alueittainen tarkastelu osoittaa, että tuen kohdentuminen seuraa maataloustuotannon alueellista rakennetta ja tuotantosuuntien sijoittumista, ja että tuen suhteellinen merkitys kasvaa pohjoiseen mentäessä.

Kokonaisuutena pohjoinen tuki on edelleen keskeinen instrumentti, jolla turvataan maataloustuotannon jatkuvuutta pohjoisilla tukialueilla. Sen merkitys korostuu erityisesti kotieläintuotannossa, jossa tuki muodostaa huomattavan osan tuotannon tulopohjasta. Tuki kohdentuu rakenteellisesti alueille, joilla luonnonolosuhteet ovat tuotannolle haastavimmat, ja joissa maatalouden merkitys aluetaloudelle ja elinkeinorakenteelle on suuri.

Maatalouden rakennekehitys on jatkunut koko maassa tilamäärien vähenemisenä. Kehitys on ollut myös pohjoisen tuen alueella selvästi laskeva, eikä tuki ole pysäyttänyt tuotantorakenteen keskittymistä. Erityisesti maitotilojen väheneminen on ollut voimakasta, mikä heijastaa koko toimialan pitkän aikavälin rakennemuutosta. Samanaikaisesti tuotanto on keskittynyt jäljelle jääville tiloille, mikä on pääosin kompensoinut tilamäärien laskua tuotantomäärien tasolla.

Alueellisesti pohjoisen tuen painopiste on C1- ja C2-alueilla, joille kohdistuu suurin osa sekä tuesta että tuotannosta. Pohjoisemmilla alueilla tukiriippuvuus on selvästi korkeampi, mikä näkyy tuen merkittävänä osuutena kokonaistuotosta sekä erityisesti yrittäjätulosta. Pohjoisen tuen osuus yrittäjätulosta ylittää C2P- ja C3-alueilla 100 prosentin tason, mikä tarkoittaa, että laskennallisesti maatalouden yrittäjätulo olisi keskimäärin jäänyt negatiiviseksi ilman tukea. On kuitenkin huomattava, että tällainen laskelma perustuu nykyiseen tuotanto- ja kustannusrakenteeseen eikä huomioi mahdollisia pidemmän aikavälin sopeutumismuutoksia maataloilla tai maatalouspolitiikassa. Tästä huolimatta tulokset kuvaavat pohjoisen tuen merkittävää roolia maatalojen taloudellisen vakauden ylläpitäjänä. Samalla ne viittaavat rakenteelliseen riippuvuuteen tukijärjestelmästä alueilla, joilla tuotanto-olosuhteet ovat heikot.

Tilastot ja tutkimukset osoittavat, että maaseutualueiden elinvoimaisuuden osalta kehitys on jatkunut alueellisesti eriytyneenä. Kaupunki- ja kaupunkien läheiset maaseutualueet ovat kehittyneet sosioekonomisesti suotuisammin kuin harvaan asutut maaseutualueet. Pohjoisen tuen alueilla korostuvat erityisesti ydinmaaseutu ja harvaan asuttu maaseutu, joissa maatalouden merkitys elinkeinorakenteessa on keskeinen. Maatalouden työpaikkaosuus on edelleen korkein C2-alueella, mikä kuvastaa tuotannon alueellista keskittymistä ja maatalouden

suhteellista painoarvoa näillä alueilla. Maataloustuotteita jalostava teollisuus sijaitsee suurelta osin pohjoisen tuen alueella, erityisesti C1- ja C2-alueilla. Tämä vahvistaa tuotannon ja jalostuksen alueellista kytkeytymistä sekä tukee maatalouteen perustuvien arvoketjujen säilymistä näillä alueilla.

Yritysdynamiikkaa ja työllisyyttä koskevat indikaattorit viittaavat siihen, että yritystoiminnan uusiutuminen on ollut aktiivisinta C3-alueella sekä C-tukialueiden ulkopuolella. Työttömyysaste on tarkastelujakson aikana ollut keskimäärin korkein C2P- ja C3-alueilla, joissa se on ylittänyt myös muun Suomen tason. C4-alueella työttömyysaste on puolestaan ollut C-tukialueista selvästi alhaisin sekä myös C-alueen ulkopuolista aluetta alhaisempi. Kokonaisuutena tarkastellen nämä havainnot tukevat näkemystä siitä, että maaseutualueiden elinvoimaisuus on monitekijäinen ilmiö, jossa maatalous on vain yksi kehitystä määrittävä tekijä.

Markkinoille saattamisen näkökulmasta kuljetustuki ja varastointituet tukevat tuotannon jatkuvuutta ja markkinoille pääsyä erityisesti pitkien etäisyyksien alueilla. Kuljetustuen piiriin kuuluvilla alueilla tilamäärien väheneminen on jatkunut, mutta tukijärjestelmä osaltaan tukee tuotannon säilymistä ja logistista toimivuutta alueilla, joilla etäisyydet jalostus- ja markkina-keskittyymiin ovat pitkät.

Ympäristön tilan osalta tarkastelu osoittaa, että pohjoisen tuen vaikutukset ovat pääosin välillisiä ja kytkeytyvät tuotantorakenteeseen sekä maankäyttöön. Pohjoinen tuki kohdistuu merkittävässä määrin kotieläintuotantoon, mikä vaikuttaa ravinnevirtoihin, maankäyttöön ja kasvihuonekaasupäästöihin. Kotieläintuotannon korkea osuus lisää ravinnekuormituksen ja ilmastopäästöjen painetta, mutta toisaalta nurmivaltaisuus ja suhteellisesti alhaisempi eläintiheys tasapainottavat ympäristökuormitusta hehtaaria kohden tarkasteltuna. Ravinnetaseiden osalta kehitys on ollut alueellisesti kaksijakoista. Useilla kotieläintuotannon painottamilla pohjoisen tuen alueilla typpi- ja fosforitaseet ovat pienentyneet, mikä viittaa ravinteiden käytön tehostumiseen, eläintihyden pienentymiseen ja ravinnekuormitusriskin lievään alenemiseen. Samanaikaisesti osassa eteläisiä ja itäisiä alueita ravinneylijäämä on kasvanut, mikä korostaa tuotannon alueellisen rakenteen merkitystä ravinnekuormituksen muodostumisessa.

Peltoala on säilynyt pohjoisen tuen alueella aktiivisessa käytössä, mikä edistää avoimien maisema-alueiden säilymistä. Lisäksi nurmiviljelyn osuus on huomattava verrattuna yksivuotisiin viljelykasveihin, mikä heijastaa kotieläintuotannon painottumista ja vaikuttaa alueelliseen maankäyttöön sekä maisemarakenteeseen.

Maatalousympäristöjen monimuotoisuutta kuvaava HNV-indikaattori osoittaa kuitenkin monimuotoisuutta tukevien maankäyttömuotojen vähentyneen koko maassa myös pohjoisen tuen alueilla. Tämä viittaa siihen, että kotieläintuotannon ja nurmiviljelyn säilymisestä huolimatta laidunnuksen ja muiden ekstensiivisten maankäyttömuotojen väheneminen on jatkunut.

On kuitenkin huomattava, että kehitykseen vaikuttavat useat samanaikaiset tekijät, kuten ohjelmakausien väliset muutokset indikaattorin määrittelyssä ja tulkinnessa, viljelijöiden sitoutuminen ympäristökorvausjärjestelmään sekä tilamäärän väheneminen. Havaittua muutosta ei siten voida tulkita yksiselitteisesti todelliseksi monimuotoisuuden muutokseksi.

Tulokset korostavat ympäristökorvausjärjestelmän ja kohdennettujen monimuotoisuustoimenpiteiden merkitystä. Pohjoisen tuen rooli tässä kehityksessä on välillinen ja kytkeytyy ennen kaikkea sen vaikutuksiin tuotannon määrään ja alueelliseen sijoittumiseen.

Ympäristösopimusten tarkastelu osoittaa lisäksi, että merkittävä osa erityisesti alkuperäisro-
tuihin, perinnebiotooppien hoitoon ja maisemanhoitoon liittyvistä toimenpiteistä sijoittuu C-
tukialueille. Tämä korostaa pohjoisen tuen alueiden merkitystä maatalousympäristöjen moni-
muotoisuuden ja perinteisten maankäyttömuotojen ylläpidossa.

Kasvihuonekaasupäästöjen osalta pohjoisen tuen alueen päästöt vähenivät tarkastelujaksolla
hieman muuta Suomea enemmän. Kehitys liittyi erityisesti eläinmäärien ja eläintihyden vä-
henemiseen sekä energiankäytön päästöjen alenemiseen. Samanaikaisesti eloperäisiltä mailta
aiheutuvat päästöt muodostivat edelleen merkittävän osan alueen kokonaispäästöistä. Poh-
joisen tuen alueen nurmivaltainen tuotantorakenne ja monivuotisten nurmien suuri osuus
vaikuttavat osaltaan alueen maankäyttöön ja päästökehitykseen.

Kokonaisuutena tarkasteltuna pohjoinen tuki täyttää edelleen keskeisen tehtävänsä maata-
loustuotannon jatkuvuuden turvaajana pohjoisilla alueilla. Samalla sen vaikutukset ulottuvat
laajasti maatalouden rakenteeseen, alueelliseen elinkeinorakenteeseen ja maaseutualueiden
elinvoimaisuuteen. Tulokset viittaavat kuitenkin myös siihen, että tuki ei yksin pysäytä raken-
teellista muutosta tai alueellista eriytymistä, vaan sen vaikutukset kytkeytyvät laajempaan
EU:n maatalouspolitiikan, markkinakehityksen ja kansallisten tukijärjestelmien kokonaisuus-
teen.

Lähteet

- Ala-Mantila, O. & Remes, K. 2001. Pohjoisen tuen vaikuttavuus ja merkitys vuosina 1995–2000. Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos (MTTL), selvityksiä 2001. Helsinki. 64 s.
- Auer, J., Karikallio, H., Miettinen, A, Muilu, T., Voutilainen, O., Yli-Viikari, A. & Yrjölä, T. 2021. Kansallisen pohjoisen tuen arviointi 2016–2020. PTT työpapereita 205. Helsinki: Peller-von taloustutkimus PTT. 60 s. https://www.ptt.fi/wp-content/uploads/media/julkai-sut/tyopaperit/tp_205_kansallisen_pohjoisen_tuen_arviointi.pdf
- Helminen, V., Nurmio, K., Vesanen, S. 2020. Kaupunki-maaseutu-alueuudistus 2018. Paikkatie-topohjaisen alueuudistuksen päivitys. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 2020:21. Suomen ympäristökeskus. <http://hdl.handle.net/10138/315440>
- Husberg, A., Muilu, T. & Vihinen, H. & Voutilainen, O. 2022. Säädos ehdotusten maaseutu-vaikutusten arviointi: Maaseutuvaikutusten arviointiohje lainvalmistelijoille. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisu 2022:17. Maa- ja metsätalousministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-739-6>
- Liittymissopimus 1994. Act concerning the conditions of accession of the Kingdom of Norway, the Republic of Austria, the Republic of Finland and the Kingdom of Sweden and the adjustments to the Treaties on which the European Union is founded.
- Komission päätös 95/196/EY. Komission päätös 4.5.1995 pitkäaikaisten kansallisten tukien järjestelmästä Suomen pohjoisten alueiden maataloudelle. Virallinen lehti L 126. 9.6.1995, s. 35–57.
- Komission päätös 2000/405/EY. Komission päätös 7.6.2000 pitkäaikaisten kansallisten tukien järjestelmästä Suomen pohjoisten alueiden maataloudelle tehdyn päätöksen muuttamisesta. Virallinen lehti L 154, 27.6.2000, s. 23–32.
- Komission päätös 2002/404/EY. Komission päätös 24.5.2002. Suomen pohjoisten alueiden maataloutta koskevasta pitkäaikaisten kansallisten tukien järjestelmästä.
- Komission päätös 2004/475/EY. Komission päätös 16.3.2004 Suomen tukiohjelman hyväksymisestä (liittymisasiakirja) ja erityisesti sen 141 artiklan osalta. EU/state aid decision. N 518/2003.
- Komission päätös 2009/3067/EY. Komission päätös 30.4.2009. Suomen pohjoisten alueiden maataloutta koskevasta pitkäaikaisten kansallisten tukien järjestelmästä.
- Laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista 1559/2001. Julkaisupäivä 31.12.2001. Maa- ja metsätalousministeriö.
- Luke Taloustohtori a, Maa- ja puutarhatalous -palvelu. https://taloustohtori.luke.fi/maa_ja_-_puutarhatalous/
- Luke Taloustohtori b, Maatalouden rakennekehitys -palvelu. <https://taloustohtori.luke.fi/maa-talouden-rakennekehitys/>

Luke Taloustohtori c, Maatalouden tuotantorakenne -palvelu. <https://taloustohtori.luke.fi/tuotantorakenne/>

Luke Taloustohtori d, Maatalouden kasvihuonekaasupäästöt -palvelu. <https://taloustohtori.luke.fi/kasvihuonekaasulaskenta/>

Maaseutuverkosto.fi. Maaseutuindikaattorit. <https://maaseutuverkosto.fi/maaseutuindikaattorit/>

Makkonen, T. & Lehtonen, O. 2025. Maaseutualueiden väestökehitys ja väestöennusteet: Maaseutupoliittisen selonteon valmistelua tukeva tutkimus. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2025:7. Helsinki: Maa- ja metsätalousministeriö. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/0c86b44b-808c-41a5-b0ac-2dd83b8d0e63>

MMM 2020. Kertomus Suomen pohjoisten alueiden maataloutta koskevan pitkäaikaisten kansallisten tukien järjestelmän soveltamisesta vuonna 2020.

MMM 2021. Kertomus Suomen pohjoisten alueiden maataloutta koskevan pitkäaikaisten kansallisten tukien järjestelmän soveltamisesta vuonna 2021.

MMM 2022. Kertomus Suomen pohjoisten alueiden maataloutta koskevan pitkäaikaisten kansallisten tukien järjestelmän soveltamisesta vuonna 2022.

MMM 2023. Kertomus Suomen pohjoisten alueiden maataloutta koskevan pitkäaikaisten kansallisten tukien järjestelmän soveltamisesta vuonna 2023.

MMM 2024. Kertomus Suomen pohjoisten alueiden maataloutta koskevan pitkäaikaisten kansallisten tukien järjestelmän soveltamisesta vuonna 2024.

MTT 2006. Pohjoisen tuen vaikutukset vuosina 2001–2005. MTT Taloustutkimus. 88 s.

MTT 2007. An Evaluation on the impact of Nordic aid schemes in northern Finland and Sweden. 2007. MTT Economic Research ja Swedish Institute for Food and Agricultural Economics. https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2020-02/ext-eval-nordic-fulltext_2007_en_0.pdf

Pyykkönen, P., Kuhmonen, T. & Bäckman, S. 2010. Pohjoisen tuen tukijärjestelmän vaikutukset Suomessa vuosina 2006–2010. PTT työpapereita 132. Helsinki: Pellervon taloustutkimus PTT. 62 s. https://www.tuomaskuhmonen.fi/julkaisut-tuomas-kuhmonen/ewExternalFiles/Pyykkonen_ym_2011_pohjtuki.pdf

Suomen ympäristökeskus 2025. Kaupunki-maaseutuluokitus. Julkaistu 21.4.2022 / Päivitetty 20.8.2025. <https://www.ymparisto.fi/fi/rakennettu-ymparisto/kaupunkiseudut-ja-kaupungistuminen/kaupunki-maaseutuluokitus>. Haettu 15.5.2026.

Tilastokeskus. aloittaneet ja lopettaneet yritykset. <https://stat.fi/fi/tilasto/aly>

Tilastokeskus. työssäkäynti. <https://stat.fi/fi/tilasto/tyokay>

Toikkanen, H., Karikallio, H., Arovuori, K. & Yrjölä, T. 2016. Kansallisen pohjoisen tuen arviointi 2011–2015. PTT työpapereita 176. Helsinki: Pellervon taloustutkimus PTT. 50 s. <https://www.ptt.fi/media/liitteet/tp176.pdf>

Valtioneuvosto 2026. Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko : Poikkihallinnollisen valmistelun ja osallistavan prosessin pohjalta. Valtioneuvoston julkaisuja 2026:7. Valtioneuvosto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-046-2>

Valtioneuvoston asetus vuodelta 2004 maksettavasta pohjoisesta tuesta 40/2004.Vna 674/2024. Valtioneuvoston asetus vuodelta 2024 maksettavasta lihan ja vuodelta 2023 maksettavasta maidon kuljetusavustuksesta sekä vuodelta 2024 maksettavasta eräiden kotieläintalouden palvelujen tuesta.

Vihinen, H., Kallioniemi, M.K., Korhonen, K., Niskanen, L. & Voutilainen, O. 2024. Maaseudun toimialojen työvoiman saatavuus ja tulevaisuuden tarpeet vuoteen 2040. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 59/2024. Helsinki: Luonnonvarakeskus. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-939-0>

LIITTEET

Liite 1. Manner-Suomen CAP-suunnitelman monimuotoisuutta tukevien toimenpiteiden kohdistuminen pohjoisen tuen alueelle.

CAP-ohjelman toimenpide	Eläinyksikköä tai hehtaaria		C-alueen osuus
	AB	C-alue	
Ahvenanmaanlampaat	81	21	20 %
Itäsuomenkarja	861	707	45 %
Kainuunharmaslampaat	82	163	67 %
Länsisuomenkarja	309	289	48 %
Maatiaiskanat	21	10	32 %
Pohjoissuomenkarja	135	399	75 %
Suomenhevokset	565	366	39 %
Suomenlampaat	568	1 478	72 %
Suomenvuohet	158	106	40 %
Maatalousluonnon ja maiseman hoito, aitaus	483	879	65 %
Maatalousluonnon ja maiseman hoito, arvokas perinnebiotooppi	4 412	5 922	57 %
Maatalousluonnon ja maiseman hoito, kunnostusraivaus	122	286	70 %
Maatalousluonnon ja maiseman hoito, muut sopimusalueet	6 032	7 410	55 %
Maatalousluonnon ja maiseman hoito, petoaitaus	79	79	50 %
Alkuperäisrotujen hoitosopimukset yht.	2 780	3 539	56 %
Maatalousluonnon ja maiseman hoito yht.	11 129	14 576	57 %

Liite 2. Maidon ja lihan kuljetusavustuksien kuntaluettelo (Vna 674/2024).

Maidon kuljetusavustus	
Kunnat	
Enontekiö	Puolanka
Hyrnsalmi	Ranua
Inari	Ristijärvi
Kajaani	Rovaniemi
Kemijärvi	Salla
Keminmaa	Savukoski
Kittilä	Simo
Kolari	Sodankylä
Kuhmo	Sotkamo
Kuusamo	Suomussalmi
Muonio	Taivalkoski
Paltamo	Tervola
Pelkosenniemi	Tornio
Pello	Utsjoki
Posio	Vaala
Pudasjärvi	Ylitornio
Lihan kuljetusavustus	
Tukialueet	Kunnat
C3-P2	Kemi, Keminmaa, Simo, Tervola ja Tornio
C3-P3	Kemijärvi, Pello, Ranua, Rovaniemi ja Ylitornio
C3-P4	Posio
C4-P4	Kolari, Pelkosenniemi, Salla ja Savukoski sekä Kittilä ja Sodankylä, lukuun ottamatta tukialueeseen P5 kuuluvia osia
C4-P5	Enontekiö, Inari, Muonio ja Utsjoki sekä Kittilästä ja Sodankylästä eräiden maaseudun kehittämisen korvauksien, suorien viljelijätukien ja maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukien korvaus- ja tukialueista ja niiden saaristoksi luettavista osa-alueista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitetut alueet

Löydät meidät verkosta

luke.fi

Luonnonvarakeskus (Luke) Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki